

VAKOK VILÁGA

MHB 1644

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZAGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZAGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLII. évfolyam

10

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

Oldal

<i>Dr. Bódi István:</i>	ELBÚCSÚZTATTUK DR. LUKÁCS GÉZÁT	1
<i>Szemerédi István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
	MEGYEI TUDÓSÍTÓINK JELENTÉSEIBŐL	2
<i>Váradi Péterné:</i>	NŐK RÉSZÉRE. JÓ, HA TUDJUK ...	3
<i>Váradi Péterné:</i>	KEREKASZTAL BESZÉLGETÉS ...	4
<i>Aszódi László Antal:</i>	SORSOK — TALÁLKOZÁSOK	5
<i>Fenyvesi Ervin:</i>	ESZPERANTÓVAL EGYMÁSÉRT	6
<i>Dr. Kovács Miklós:</i>	A NYUGELLÁTÁSRÓL	8
<i>Járai Béla:</i>	AKADÁLYOK A VISSZAÚTON	9
<i>Dr. Gönczi Aladárné:</i>	A LÁBAK GOMBÁS MEGBETEGEDÉSEI	11
	ÉRTESÍTÉS A GENETIKAI TANÁCSADÁS	
	MEGSZERVEZÉSÉRŐL	12
<i>Aszódi László Antal:</i>	HA A GOMBASZAKÉRTŐ IS MÉRGES	12
<i>Kurucz Tamás:</i>	VAKOK A ZEBRÁN	13
<i>Dr. Kovács Zsolt:</i>	VAKVEZETŐ KUTYÁK	14
<i>Kárpáti Tünde:</i>	A ZENE SZOLGÁLATÁBAN	15
<i>Nagy Istvánné:</i>	AKNAMEZŐ	17
<i>Semsey Legeza Ilona:</i>	FIAM, FIAM	21
	FELHÍVÁS SZAVALÓVERSENYRE	21
<i>Dosék Lajosné:</i>	BESZÁMOLÓ	22
<i>Kuminka Györgyné:</i>	„HASS, ALKOSS, GYARAPÍTS!”	24
	HIRDETÉSEK	

Elbúcsúztattuk Dr. Lukács Gézát

Hosszú szenvedés után, 1981. augusztus 13-án dr. Lukács Géza elvtárs, a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének nyugalmazott főtitkára meghalt. Temetése — hamvasztás után — a Farkaséti Temetőben 1981. szeptember 7-én, hétfőn délelőtt 1/2 11-kor volt. Búcsúztatására — a család és rokonság mellett — a barátok, a volt munkatársak, a tisztelők, az ismerősök nagy számban vettek részt.

Dr. Lukács elvtárs temetésén e sorok írója mondott búcsúztatót.

Budapesten, 1916-ban született. 1945-ben úgy látszott: munkás életét látásának elvesztése teljesen megtöri. Életakarata, munkakedve és a mellé

álló sorstársak segítsége mégis nagyon hamar a dolgozó emberek táborába vitte. Munkát kapott a Vakokat Gyámolító Országos Egyesületnél, majd az 1949-ben létrehozott célvállalat kötelékében is tovább dolgozott. Szövetségünk autonómiájának visszaállítására idején 1953. januárjában a tagság a vezetőségbe választotta. A főtitkári tisztség betöltésére kapott megbízást a szövetségnek tehát első főtitkára lett; e tisztségét — eredményes munkálkodással — 10 éven át, 1963-ban történt nyugdíjazásáig töltötte be.

Tevékenysége ekkor sem szűnt meg. Részt vett a hangoskönyvfelvétel stúdió munkájában lehallgató-

ként, majd később — az Egészségügyi Minisztérium megbízásából — a Szociális Intézetek Központjánál vakügyi tanácsadóként dolgozott, a Vakok Állami Intézetében pedig a tanuló ifjúság politikai nevelője volt. Utolsó éveiben ismét Szövetségünk stúdiójában tevékenykedett.

Életében mindig hangoztatta a hasznos munka fontosságát. Szorgalma az ifjúságnak és az idősebb korosztályoknak egyaránt példamutató volt. Az Állam- és Jogi Tudományi Egyetemet ugyancsak munka mellett végezte el.

Dr. Lukács elvtárs egész tevékenységében fontos feladatnak tartotta a magyar szocialista társadalomért végzett sokirányú, gyümölcsöző munkálkodást. Tanuló ifjúságunkat a szocialista haza és társadalom szeretetére, megbecsülésére nevelte.

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Őt saját halottjának tekintette. A szövetség tagsága, a választott szervek, a munkatársak nevébe ezúton búcsút veszünk tőle, emlékeit pedig kegyelettel megőrizzük.

DR. BÓDI ISTVÁN

Szövetségünk központi elnöksége 1981. augusztus 13-án tanácskozott. Dr. Sólymos Gyula alelnök megnyitotta az értekezletet és bejelentette, hogy Dr. Vas Tibor elnök betegsége miatt nem tud részt venni az ülésen. A testület tudomására hozta, hogy meghalt Dr. Lukács Géza, a szövetség volt főtitkára, röviden megemlékezett az elhunyt munkásságáról. Az elnökség tagjai egy perces néma felállással adóztak emlékének.

Az első napirendi pontban Jakab Mihály, a Szabolcs-Szatmár megyei szervezet titkára számolt be a megyében folyó munkáról. 1980. áprilisában kapta a megbízást a titkár, hogy irányítsa a megyében folyó vakügyi tevékenységet. Ez nem könnyű feladat, mert az ország második legnagyobb megyéjében kétezer sorstárs él és a feladatok igen sokrétűek.

— „Igyekeztem folytatni azt a jó munkát, amit elődöm Varró János sorstársam igen eredményesen végzett, elmondhatom” — hangsúlyozta az

előadó, „hogyan megyünk munkára váró nincs. Több mint 300 tagunk dolgozik. A családlátogatás jó lebonyolításában rendkívül sok segítséget kapunk a Vöröskeresztől. Negyvenkét tagú kultúrcsoportunk már több mint tizenegy éve működik, nagyon sokat szerepel a megyében, de a megye határain túl is szép sikereket arat. Ezenkívül rendszeresen fellép a klubdelutánok műsoraiiban. Kórusunk Kovács László karnagy vezetésével minden évben részt vesz a záhonyi kórusfesztiválon, ahol most legutóbb II. helyezést ért el; ezüst oklevelet kapott. Kórusunk Mátészalkán, Mérken is fellépett nagy közönségsikerral.

Elintéztük, hogy nálunk is működik jogsegélyszolgálat, amely sok se-

gítséget nyújt tagjaink jogi problémáinak megoldásához. Befejeződött a megyében a körzetesítés és így a körzetek társadalmi munkásai a megye egész területén önállóan láthatják el a feladatokat. Tavaly nagy sikerrel bonyolították le a jubileumi taggyűlést, ahol tájékoztatták a tagságot a negyedszázad alatt elvégzett munkáról.

A szép eredmény mellett a megyei szervezetnek gondjai is vannak. Irodahelyiségük már lassan nem kielégítő, tárgyalások folynak új helyiségek megszerzéséről. Balla Jánosné már hosszú idő óta beteg, nem tudja ellátni az adminisztrációt, helyette nagyon nehéz új adminisztrátort találni. A részletes beszámoló a központi elnökség megvitatta és elfogadta.

Elnökségi ülés (folytatás)

A második napirendi pontban a szakmai csoportvezető tájékoztatta az elnökséget a titkári, adminisztrátori értekezlet programjáról. Az értekezletre szeptember 29-én került sor.

A tanácskozáson elsősorban gazdasági, munkajogi kérdésekkel foglalkozunk hogy minél nagyobb segítséget nyújtsunk adminisztrátorainknak az egyre növekvő feladatok ellátásához. Tájékoztatta továbbá az előadó az elnökség tagjait a megyei szervezetek évi rendes taggyűlései-

nek időpontjairól. Minden egyes taggyűlésen részt vesz egy-egy központi elnökségi tag is.

Dr. Bódi István főtitkár bejelentette, hogy Dr. Lukács Gézát a szövetség saját halottjának tekinti. Dr. Vas Tibor nem tudott betegsége miatt a Vakok Jóléti Világtanácsa Európai Regionális Bizottságának párizsi ülésén részt venni. Ertesítették szövetségünket arról, hogy az ERB közgyűlése úgy határozott, hogy Dr. Vas Tibort 70. születésnapja alkalmából a Louis Braille érem arany fokozatával tüntetik ki. A magas elismerést Dr.

Helmut Pielasch, az NDK Vakok Szövetségének elnöke Budapesten később nyújtja át.

Tekintettel arra, hogy több bejelentés nem volt Dr. Solymos Gyula zárszavával az ülés véget ért.

Az ülés résztvevőinek névsorát itt közöljük: Csengeri József és Dr. Solymos Gyula alelnökök; Dr. Bódi István főtitkár; Gerdelics Ferenc, Dr. Jáksó László, Kuminka Györgyné, Pinviczki György, Dr. Szabó Károly, Dr. Szél Lajos és Szemerédi István elnökségi tagok.

SZEMERÉDI ISTVÁN

Megyei szervezeteink életéből

MEGYEI TUDÓSÍTÓINK JELENTÉSEIBŐL

Megyei tudósítóink három megyéből második negyedévi eseményekről küldtek beszámolót. Ezeket a tudósításokat későn kaptuk meg, ezért

nem áll módunkban a részletes szöveg közlése, így a rendezvények, öszejevövelelek fontosabb mozzanatait emeljük ki.

SOMOGY MEGYEI HÍREK

Megyei szervezetünk siófoki körzeti csoportja április 28-án aktívaértekezletet tartott Siófokon. Az eseményen részt vettek szövetségünk központjának küldöttei, a megyei szervezet vezetői valamint a tanácsi és társadalmi szervezetek képviselői. A tanácskozást műsor vezette be. Majd előadások következtek politikai eseményekről, a százéves Magyar Vöröskereszt Szervezetről, a rokkantak nemzetközi évéről. Ezután Horváth Béla, a siófoki körzeti csoport elnöke beszélt a körzetben folyó munkáról és a jövő feladatairól. Csik Lajos a megyei szervezet elnöke lapunk jelentőségét méltatta, beszélt a folyóirat és a megyei szervezet kapcsolatairól. A következő részben hozzászólások következtek.

A megyei szervezet Kaposvári Városi és Járási Körzeti Csoportja május 2-án anyáknapi klubdelutánt tartott. Műsorral és ünnepi beszéddel köszöntötték az édesanyákat. Majd az

ünnepeltek között ajándékokat osztottak szét és megvendégelték Őket.

A megyei szervezet nagyatádi-, siófoki-, valamint a kaposvári Városi és Járási Körzeti Csoportja kirándulást szervezett május 10-én a Zse-

licségbe. A kirándulók először a Kaposvártól délre elterülő, erdőkkel borított lankás vidéken lévő Szenna községbe mentek. Megnézték az ott található falumúzeumot, ahol szabadtéri néprajzi gyűjtemény látható. A múzeum helyi és somogyi kezdeményezésre létesült egy élő faluban, ahol a jellegzetes somogyi faépítkezés napjainkig is fennmaradt emlékeit mutatják be. A zselici és belső-somogyi talpas házakat, valamint a hozzájuk tartozó berendezéseket Rinyakovácsi, Kisbajom, Csököly, Nagykerpád falvakból gyűjtötték össze. A falumúzeum közelében van Somogy egyik legszebb műemléke az 1785-ben épült, népi elemekkel díszített, barokk stílusú festett, kazettás

Megyei szervezeteink életéből (folytatás)

szervezetű templom. A kirándulás délután egy vidám majálissal fejeződött be.

Június 11-én Kaposvárot a megyei szervezet a telefonalközpont-kezelők részére értekezletet tartott. Előadás hangzott el a munkával kapcsolatos feladatokról, majd szakmai vita következett. Ezután megválasztották a megalakult Somogy megyei szakmai csoport vezetését. A telefonközpont-kezelők szakmai csoportjának vezetője Juhász Imre a Kaposvári Nyomda telefonkezelője lett.

Készült Csik Lajos tudósítása alapján

BORSOD MEGYEI TUDÓSÍTÁS

A megyei szervezet kultúr csoportja kedves meghívásnak tett eleget, amikor május 30-án kétnapos látogatásra Szegedre érkezett. A kultúr csoport szereplésére az első napon került sor. Az együttes műsorszámait a szegedi sorstársak nagy tapssal jutalmazták. A második napon a Tiszaparti város nevezetességeivel, műemlékeivel ismerkedtek a borsodiak.

Réti Nagy Pál jelentése alapján

HÍREK SZABOLCS-SZATMÁR MEGYÉBŐL

Június 7-én a megyei szervezet kultúr csoportja és Landini Kamarakórusa Mérk községben a Szociális Otthonban szerepelt. A rendezvényre meghívást kaptak a környező falvakban élő sorstársak is. A nagyszámú hallgatóság lelkes tapssal jutalmazta az együttesek műsorát. Előadás után a megyei szervezet a rokkantak nemzetközi éve alkalmából kirándulással jutalmazta meg a szereplőket. Megtekintették a környező helységek nevezetességeit. Szatmárcsékén a Himnusz eléneklésével lerótták kegyeletüket, a maga nemében egyedülálló kopja-fejfás temetőben Kölcsey Ferenc sírjánál. Majd Tiszacsécsén Móricz Zsigmond szülőháza és a benne elhelyezett múzeum volt a következő állomás. Turistavándiban felkeresték hazánk egyetlen ma is működő

vizimalmát. Megálltak Tarpán, Esze Tamás szülőfalujában is. Ellátogattak még Csareda és Tákos községekbe, az utóbbi helyen van az országban egyedülálló híres kazettás mennyezetű református templom.

A megyei szervezet Landini Kamarakórusa június 16-án évadzáró bankettet tartott. Az üdvözlés után Kovács László, az együttes karnagya felidézte a kórus ez évi szerepléseit. Nem kis büszkeséggel méltatta az idei záhonyi kórusfesztiválon elért

helyezést. A dalos találkozón a 26 tagú énekkar ezüst fokozatú minősítést kapott. A karnagy örömmel beszélt a kórus létszámának gyarapodásáról, de hangsúlyozta, hogy szükség lenne még újabb énekesekre is. A tájékoztató után a kórus jövőbeni munkájához észrevételek, javaslatok hangzottak el. A tanácskozás után az összejövetel vacsorával folytatódott és vidám társalgással ért véget.

Mészárosné Papp Erika írása alapján

NŐK RÉSZÉRE

VÁRADI PÉTERNÉ

Jó ha tudjuk

(megjelent a Képes Újság 1981/30.számában).

— A vöröshagyma felszeletelve magába szívja a különböző szagokat, így a konyhában — ha gázzal főzünk — annak is a szagát. Ez káros egészségünkre, ezért közvetlenül felhasználás előtt vágjuk fel a hagymát és rögtön tegyük az ételbe.

— Ha az ételt odaégettük még megmenthető, ha azonnal másik edénybe tesszük át s mellé néhány karika vöröshagymát vagy kenyérhéjat teszünk, amelyek magukba szívják az égett szagot

— Túlsózott levesbe dobjunk néhány karika nyers krumplit, de tálalás előtt vegyük ki belőle.

— Ha nagyon kemény húst sütünk, locsoljuk meg kevés ecetes vízzel, így gyorsabban puhára sül.

— Ha zsírt olvasztunk, tegyük az edénybe néhány szem babot, vagy borsót, így a forró zsír nem fröccsen szét.

— Ha egy szörpöt kinyitunk, de nem fogyasztjuk el az egész mennyiséget, ne tegyük vissza ugyanazt a dugót. Ha új, ép parafa dugóval zárjuk le az üveget, a szörp nem erjed meg.

— Ha a kolbász vagy szalámirudat felvágott végén vajjal vagy zsírral bekenjük, sokáig friss marad.

— Ha a kés hagymaszagú lesz, lángon húzzuk át kétszer-háromszor, s elveszti kellemetlen szagát.

— Az öreg zsemlye újból ropogós lesz, ha megnedvesített papírcsokba tesszük és forró sütőben átsütjük.

— A kakaó nem csomósodik össze, ha kevés cukorral elkeverjük mielőtt a forró tejbe öntjük.

— A kemény sajtokat könnyebben szeleteljük, ha a kést előbb kissé felmelegítjük.

— Ha főzés közben néhány csepp citromlét csepegtetünk a rizshez, szép fehér színe lesz.

VÁRADI PÉTERNÉ

Kerekasztal megbeszélés a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának munkájáról

A gyakorlatban is igazolt, nagyszemű munkának lehettünk tanúi júnn. 16-án a budapesti Vakok Állami Intézetében működő Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjában.

A megbeszélésen a csoport munkatársain kívül részt vettek szemészek, gyógypedagógusok, s az elemi rehabilitációt segítő, észrevételeikkel, aktív munkájukkal támogató felettes szervek képviselői.

Dr. Marek Péter kandidátus előadásában elmondotta, hogy a WHO (Egészségügyi Világszervezet) adatai szerint a világon évente 100 000 gyerek vakul meg A vitaminhiány miatt. Egyszerre növekszik a keringési megbetegedésben szenvedők száma, a látásvesztés okai közül az első helyet foglalják el ezek a megbetegedések. Második helyen a közlekedési balesetek okozta látásvesztések szerepelnek. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a megelőzésre, mondotta Marek elvtárs beszámolójában.

Az elemi rehabilitációra megbízást első ízben 1976-ban kapott a Szociális Intézetek Központja — számol be a szervezési feladatokról Joódy Anna főelőadó — 1978-ban módszertani levél érkezett az Egészségügyi Minisztériumból, 1979-ben létrejött az elemi rehabilitációs részleg, 1980 májusában már folyamatos a képzés.

Az elemi rehabilitációra javasolt egyén előzetesen a SZIK-ben működő Vizsgáló Csoportnál alkalmassági

vizsgálaton vesz részt. Elemi rehabilitációra beutalás a SZIK-en keresztül a Tanácsok VB szakigazgatási szerveinek közreműködésével történik.

A csoport munkájáról részletesen Prónay Beáta csoportvezető tanárnő számolt be. A részleg megalakulása után Csattos Márta gyógypedagógus egy személlyel, kísérleti jelleggel végzett elemi rehabilitációt. A kísérlet eredménye és külföldi példák, tapasztalatok alapján megindult a folyamatos képzés. A beutalt egyénről az előzetes információt a Vizsgáló Csoport feljegyzéséből, a személyzeti státuszából, az általános egészségi állapotból és a környezettanulmány adataiból nyerik. A mozaik részletek révén kapott összkép szabja meg a feladatok aktualitását, a munka fázisainak egyénre szabottságát.

A feladatokat a csoport munkatársai kitűnő összmunkával végzik a megfigyelés és képzés szakaszaiban. A csoport munkájában közreműködik a pszichológus, a gyógypedagógiai tanár, a szociális szervező, a mozgástréner és a gondozó. A munka első fázisában a megfigyelést a munkatársak együttesen végzik. A képzés beszélgetéssel kezdődik, ezt a munkát a pszichológus vezetésével a többi munkatárs is végzi. A mozgás: ezen belül is a tájékozódás, közlekedés, sport és turisztika elsődlegesen a mozgástréner feladata, de a gyógype-

dagógus tanácsai sem elhanyagolhatók. Az érzékelési és megismerési feladatok megtanítatásánál a vezető szerep a gyógypedagógusé. Nagy hangsúlyt fektetnek a pontírás-olvasás elsajátíttatására, a speciális eszközök használatára, elsősorban a továbbtanulni kívánók érdekében. A pontírás-olvasás oktatásáról az előadások után vita alakult ki. Kérdés volt; vajon a pontírás megtanulása még elemi rehabilitáció-e, szükség van-e az elemi rehabilitáció keretein belül ilyen oktatásra.

A beutaltakat megtanítják az önkioldozásra, a szabadidő hasznos elöltésére. A szociális szervező feladata az egyének tájékoztatása jogokról, kötelességekről, vakügyi intézményekről, a VGYOSZ szerepéről, továbbá útmutató, eligazító jellegű felkészítése a rehabilitáltak a látók világába való mind teljesebb beilleszkedése érdekében. Egy-egy csoport általában 8 tagú, a megfigyelés és képzés 4—4 fős csoportfoglalkozáson belül zajlanak. A csoportfoglalkozások tapasztalatait a munkatársak kicserélik egymás között. Az eltelt időszakban 21 főt képeztek ki a beutaltak átlagéletkora: 30 év.

Az előadásokat igen aktív részvétellel vita követte, melynek tapasztalatait a VERCS munkatársai gyakorlati munkájuk során a jövőben remélhetőleg hasznosítani is tudják.

ASZÓDI LÁSZLÓ ANTAL:

Sorsok – Találkozások

A telefon torzítása ellenére is rögtön megismertük egymás hangját, de megszokásból viszszaérdeztem, ezúttal azt, hogy ő-e az a Varga Pál, akivel idén március 21-én Érden találkoztam szövetségünk országos rendezvényén? Igent mondott, hát újabb találkozót beszéltünk meg, úgy, hogy aznap kora délután már a fővárosban voltam Kelenföldön. S míg rátaláltam a keresett házra, az emeletre, az ajtóra, amely mögött tudtam, hogy várnak, emlékeztem: ... nem felejtettem el az érdi művelődési központ közönségtől, meghívottaktól zsúfolt színháztermét, s mint néhányan nevezték szövetségünk „magánénekesének” hangját, s elevenen élt bennem a tomboló tapsvihár, amikor magam is pirosra tapsoltam tenyeremet.

Csengettem. A hatéves Szilvia nyitott ajtót, de jött már elébem az édesapa, Varga Pál is. Bevezetett a nagy szobába, ahol lépteink neszt elnyelte a faltól falig szőnyeg. A szép bútorok, a televízió, a lemezjátszó mellett mindjárt szembeötlött a lakásban fő helyet elfoglaló sztereo rádió.

Varga Pál 1946-ban született Nagyszénáson, húga és szülei ma is ott élnek. Az öregek már nyugdíjasok, édesapja szintén vak.

— „Nincs összefüggés kettőnk vaksága között, mert apámnak zöldhályogja van, nekem szemidegsorvadásom. Apám látását, valószínűleg részben nehéz életkörülményei miatt veszítette el. Túlhajszolta magát” — mondja Varga Pál, s hangja egy kissé meglágyul, majd keresetlenül, természetességgel mesélni kezd magáról:

— „Látászavaraim úgy 1954 táján mutatkoztak először. Szürkülni kezdett előttem a világ, a tárgyak képe összefolyt, s a fehér papíron a betűk fekete pacává olvadtak; és egyszer csak mindennek vége lett! Az egész alig egy év alatt zajlott le, kórházból kórházba kerültem, majd Hódmezővásárhelyen kötöttem ki. Nagyon szép környezetben voltunk. A város, az emberek barátságosak, segítőkészek voltak. Szép gyermekkalandozon estünk át abban az időben.

Volt ott egy hozzám hasonló korú lány és egy fiú, s mi hárman minden elképzelhető csinyt elkövettünk a kórházban és a környéken. Ha valahol kerti csapokat láttunk, mind kinyitottuk, vagy az aranyhalakat etettük kenyérrel. Máskor kiszöktünk a kerítés alatt, de ha kedvünk volt, a mentőautó hátulján kapaszkodva lógtunk ki. A kórház aranyos professzora azt mondta nekem: „... te Pali, áldott jó gyerek vagy, csak az a baj, hogy kutya rossz vagy!” ... Hát mi tagadás, igaza volt, mert alaposan igyekeztem kihasználni mindazt, amit egy magamfajta gyerek a csinytevéseivel megengedhetett magának.

A professzor némileg visszahozta a látásomat, de figyelmeztetett, hogy készüljek fel a majdani teljes vakságra. Hódmezővásárhelyről hazakerültem Nagyszénásra, onnan Budapestre az Ajtói Dürer sori általános iskolába. Ott már el voltam keseredve. A nagyobb fiúk vigasztaltak. Végül is megszoktam a helyzetet, idővel már nem tűnt föl, hogy elveszítem a látásomat, mert vakok közt jó közösségben éltem. Kitanultam a kosárfonást, de úgy alakult, hogy a szakmában nem dolgoztam, hanem telefonkezelőként helyezkedtem el. Most a Pest megyei Pincegazdaság MÁRKA üzemében dolgozom, mint alközpontkezelő, főnökeim és munkatársaim nagy megbecsülésére.”

— Család mióta van? — kérdezném, ám szól a csengő. A feleség érkezik a két nagyobb gyerekkel, a 10 éves Attilával és a 11 éves Anikóval. Mint kiderül, Varga Pálné szintén járadékos és telefonos a „Törley Pezsgő”-ben, s most kávéfőzési tudományát mutatja be. A gőzölgő fekete mellett beszélgetünk tovább, az élénk gyermekek zibongása közepette. Majd a gondos háziasszony kinyitja az egyik ablakot, s kellemes nyári zivatarszagú levegő száll be a szobába. A hangulat jó, sőt egyre jobb, s Varga Pál tovább mesél:

— „Első házasságom nem sikerült, csupán egy évig tartott, 1968-ban fejeztem be. 1974-ben újra megnősültem. Feleségem előző házasságából hozta magával Attilát és Anikót. Szilvia már közös gyermekünk. Pestimréről, albérletből kerültünk ide Kelenföldre, az új lakásba 1975-ben. Sok gondunk volt az albérlettel, s az utcabeliek ajánlották, hogy keressem meg országgyűlési

képviselőnk, akit akkoriban választottunk, Szépvölgyi Zoltánt, a Fővárosi Tanács elnökét. Nem hittem, hogy sikerülhet az új lakás, azért nem is nagyon törekedtem érte, de az utcabeliek elvittek a képviselőhöz.

— Ez itt már teljes kényelem — mutat körbe a házigazda büszkeségével Varga Pál, s felálltunk, hogy megmutassa a két gyerek kis szobáját, a konyhát, a fürdőszobát és egyéb helyiségeket.

— A szövetséggel mióta van kapcsolata? — kérdezem, amint újból letelepszünk az asztal mellé, s szinte a szavamba vág a gyors válaszszal, látszik, jelentős fejezete életének a tagsági viszonyban eltelt idő.

— „Attól a pillanattól kezdve vagyok tag, hogy kikerültem az Ajtósi Dürer sori iskolából. Amint elvégeztem az ipari iskolát, KISZ vonalon, mint kultúros vagy hét évig tevékenykedtem, aztán jött egy kis szünet, majd 1976-tól újból dolgoztam a KISZ-ben, de már a szövetség zenekarával, mint énekes.

Az első utam a zenekarral Nyíregyházára vezetett 1977-ben. Én mindig szerettem énekelni, képeztem is magamat, előbb a Vasúti Központi Zeneiskolában öt évig négyes-ötös tanulmányi eredménnyel, később szövetségünk egyik hangképző tanárához jártam. Voltam azóta a zenekarral Jugoszláviában, Csehszlovákiában, de vidéki kultúrházakat is gyakran látogattunk a KISZ szervezésében. Ilyenkor vidám műsorokat vittünk közönség elé táncdallal, sanzonnal, ope-

rettel. Mondhatom, nagy sikereket értünk el. Például Nagyszénáson míg a helyi rendezvényeken 14-nél még soha nem voltak többen, miránk százötvenen voltak kíváncsiak.

Legutóbb Losoncon voltunk, a rokkantak nemzetközi éve alkalmából adtunk hangversenyt, majd visszafelé Ragyolcon is megálltunk, ahol a korábbi években már bemutatkoztunk.

— A család hogy viseli el utazásait, távolléteit?

— „Természetesen, amikor lehet, viszem őket magammal. Szilvia már háromszor volt velem Érden.”

— Terveik?

— „Terveink? ... Most már? ... Minek? ...”

— bizonytalankodik el egy pillanatra Varga Pál, aztán felderül az arca: „... Majd a gyerekeknek kell új bútor, a szőnyegpadlót ki kell cserélni, fel kell újítani a fürdőszobát, mindent kifesteni-mázolni” — sorolja a családfő, de elharpaja a szót, mert megkondul a dallamcsengő. Vendég érkezik. Bevezeti a nagyszobába.

— Új találkozás, új sors, új beszélgetés — gondolom, de csalódom, mert futóvendég az érkező. Ám hamar kiderül, hogy a vendég is csalódik, bár ő kellemesen. Naívan azt hitte, hogy csak úgy be lehet kukkantani Vargáékhoz, aztán gyorsan tovább. Tévedett. Több mint három óra múlva köszöntünk el egymástól kicserélt tapasztalatokkal, élményekkel, új barátsággal gazdagodva.

Eszperantóval egymásért

(Megjelent a CSALÁDI LAP 1981. augusztusi számában.)

*

Neves zongoraművészünk, az évekkel ezelőtt elhunyt Ungár Imre gyermekkorában vesztette el látását és így vált Kossuth- és Liszt-díjas érdemes művésszé, a Zeneművészeti Főiskola tanárává; így lett nemzetközi díjak nyertese, Bach, Beethoven és modern művészek előadójává. Gyak-

ran szerepelt a világ számos hangversenytermében. Az 1932-ben, Varsóban megrendezett első nemzetközi Chopin-versenyre még mint ismeretlen fiatalember utazott el. Az ifjú művész persze nem tudott lengyelül, azonban egyik kedvelt tanára jóvoltából eszperantóul is megtanult — és ezzel hamar támaszra talált a varsóiak között. A muzsika nemzetközi nyelve mellett jól hasznosította a beszéd nemzetközi nyelvét is. A fiatal Ungár Imre szenzációs sikerét, az első díj elnyerését nyelvtudása is nagy mértékben elősegítette — mint azt később sokszor emlegette.

Sorstársak összekötője 30 ország között

A kiváló képességű vak tudósok, művészek, tanárok — áldozatos, látó pedagógusokkal együtt — sokat tettek sorstársaikért, világuk kibővítéséért, életkörülményeik javításáért. Természetes hát, hogy a legaktívabban már a nemzetközi nyelv elterjedése kezdetén hívei lettek az eszperantónak, amelyet mind több vak ember kezdett tanulni és használni.

Jelentkezésük a nemzetközi eszperantó sajtóban már századunk elején oly gyakori lett, hogy a mozgalom egyik kiemelkedő vezetője, Théophile Cart, francia egyetemi tanár 1904-ben Braille-írású folyóiratot alapított részükre Esperanta Ligilo (Eszperantó Kapocs) címmel. Igazi nemzetközi folyóiratot hozott létre: Párizsban szerkesztették, és hosszú évtizedekig Svédországban nyomtatta egy speciális nyomda (ma már Svájcban készül); aztán hamarosan tucatnyi országból fizették elő vakok. Háromnegyed évszázada kapcsolja össze ez az immár 30 országba járatott folyóirat a maga több ezer előfizetőjét, és ezek számának többszöröséből álló olvasóit.

A rokkantak majd minden rétegére, típusára jellemző, hogy körülményeinek sajátosságai szerint nehezebben alakítják ki kulturális életüket — bár a kevesebb mozgásra képes, ám látó rokkantak egy jelentékeny része sokat olvas. Mégis, művelődésük, tanulásuk másfajta erőfeszítést kíván, mint az ép testű emberektől. Persze a tanulás, a kultúra intézményei részükre ugyanolyan lehetőségeket biztosítanak, mint másoknak — bár a vakok és a másfajta súlyosabb rokkantságú fiatalok és felnőttek részére speciális iskolák és szakmai képzők is léteznek. Természetes, hogy az igényesebb rokkantak egy-egy idegen nyelv tanulására is vállalkoznak. Erre a vakoknak is módjuk van intézményeikben.

A kényszerűen befelé forduló vakok egy része a lehetőségek céltudatos tágításával szinte mohón vágyódik a külvilág minél jobb megismerésére, még messze otthonán, hazáján túl is. Számukra ennek különösen kézenfekvő módja külföldi frók regényeit és érdekes útleírásokat olvasni; de sokan külföldiekkel is szeretnének megismerkedni.

Az óceánon túlról is...

Igaz, különleges eszközök és lehetőségek szükségesek ahhoz, hogy a vakokhoz is eljussanak a világ iro-

dalmi alkotásai vagy a csak olvasással megszerezhető információk, tananyagok. Vonatkozik ez a tankönyvekre is. Számos országban sokat áldoztak e célra a vakok intézményei, szövetségei. Épp ezért kiváló eszperantista személyiségek arra sem sajnálták erőfeszítéseiket, hogy a szellemi kiteljesedésre és nemzetközi kapcsolatokra vágyó vakoknak is készüljön tankönyv a nemzetközi nyelv elsajátításához. Ezáltal még mozgalmi, közösségi tevékenységre is lehetőség nyílt számukra. Hazánkban, még századunk első felében többek között Dr. Bánó Miklós volt e törekvések nagyszerű szervezője és motorja sorstársai körében.

A 20-as években a vak eszperantisták nemzeti szervezeteinek fejlődése is lehetővé, sőt szükségessé tette, hogy szintén megalakítsák saját nemzetközi szövetségüket. Találkoztak egyébként már korábban is voltak, sőt az eszperantista világkongresszusokon már rendszerint külön konferenciát rendeztek. E szövetség a háború után, 1950-ben újjáéledt Ligo Internacia de Blindaj Esperantistoj (LIBE) néven, hogy nyitott érdeklődésű és kapcsolatokra vágyó tagjai számára egyesítse szellemi és anyagi erőit vakírású könyvek kiadására, könyvtárak szervezésére, kongresszusok rendezésére és sok másfajta kölcsönös segítségre.

Tavaly az eszperantó világkongresszus keretében rendezték meg 48. kongresszusukat Stockholmban. Az északi fővárosban 17 országból százhuszan utaztak, és sokan igen mesziről, még az Óceánon túlról is eljöttek erre a jelentős összejövetelre. A fő téma ezúttal az volt: miképpen segítsék a fejlődő országokban élő sok vakot és gyengénlátót? A vakok világtanácsának svéd főtájkára, Anders Arnór vezette a téma megvitatását csoportokban, szemináriumokon, majd plenáris üléseken — és végül összeállították együttérzésük tevékeny programját. Megvalósítása

nyilván túlterjed a vak eszperantisták körén és a vakok országokénti szervezeteivel együttműködve valószínűleg majd meg.

Folyóiratok

Ebben is, mint sok egyéb kulturális tevékenységben biztosan alapozhat a nemzetközi szövetség a sok országban régóta meglévő helyi szervezetekre. Ezek közül többnek van saját vakírású folyóirata (Hollandia, Olaszország, Anglia, NSZK, Csehszlovákia stb.), különleges könyvkiadása, könyvtára, kölcsönzője. Ma már csak ezekben számolhatók a Braille-írással nyomtatott eszperantó nyelvű könyvek; s vagy húsz nagyobb könyvtárunk között együttműködés jött létre a nagyobb könyvvászlatték biztosítására. Százával adják ki magánokazettákon a világirodalom alkotásait, a szórakoztató programokat, és természetesen az eszperantó nyelv tanfolyamait is. A nemzetközi év várhatóan tovább ösztönzi és szélesíti majd a vakok kapcsolatait a világgal, különösen a számukra is legkönnyebben elsajátítható nemzetközi nyelven.

Hazánkban ma is vannak eszperantisták. Jelenleg azonban nincs semmilyen szervezett csoportjuk, amelyek keretében fejleszthetnék nyelvtudásukat, és elősegíthetnék társaik megismertetését a nemzetközi nyelvvel. A rokkantak nemzetközi évében ezen is változtatni kellene. Kívánatos volna, hogy a látó és igényesebb rokkantak közül is minél többen jussanak el az eszperantóval ugyancsak tágítható művelődéshez és a hasonló szellemű külföldi sorstársaikkal való levelező és baráti kapcsolatokhoz is.

FENYVESI ERVIN

A nyugellátások összegének újbóli emeléséről

Lapunk 1981. júniusi mellékletében részletes tájékoztatást adtunk T. Olvasóink részére azokról a hosszú időre szóló változásokról, amelyek a társadalombiztosítás területén 1981. január 1-től kerültek bevezetésre.

Az említett tájékoztatóban összefoglalt tárgykörök között azonban a nyugellátások összegének felemelésével kapcsolatos módosítás nem szerepelt; ilyen jellegű rendelkezések kibocsátására csak utóbb, ez év júniusában került sor.

Tudnunk kell, hogy a hatodik öt-éves tervről szóló törvény többek között olyan rendelkezéseket tartalmaz, miszerint a tervidőszak alatt a legalacsonyabb nyugellátások összegét emelni kell, illetve hogy az átlag alatti összegű nyugellátások vásárló értéke megmaradjon. A Minisztertanács ennek jegyében adta ki 18/1981. számú rendeletét, amelyet az alábbiak szerint ismertetünk.

A rendelet értelmében a nyugellátások és egyéb rendszeres ellátások után járó, évenkénti 2%-os emelés összege — az eddigi 70 Ft-tal szemben — havi 100 Ft-nál kevesebb nem lehet.

A réginél kedvezőbb az az új szabályozás, mely szerint az egy személy részére járó és együtt folyósított nyugellátások és egyéb ellátások (nevelési pótlék, ápolási díj, stb.) együttes összegét kell az évenkénti 2%-os emelés szempontjából alapul venni.

Minden olyan ellátás esetében tehát, amelyhez eddig havi 70 Ft automatikus emelés jár, vagy a 2%-os emelés összege havi 70 Ft-nál több volt ugyan, de a havi 100 Ft-ot nem érte el, az automatikus emelés összege 1981 júniusától havi 100 Ft-ra egészül ki. E körülmény gyakorlatilag maga után vonja azt, hogy a 2%-os emelés összegének kiszámítá-

sa, illetve tényleges alkalmazására csak akkor kerül sor, ha a nyugellátás (nyugellátások) összege a havi 5000 Ft-ot meghaladja, míg az ennél alacsonyabb összegű nyugellátások esetében 1981 júniusától és az ezt követő években évenként havi 100 Ft automatikus emelés.

A nyugellátások és egyéb rendszeres ellátások havi 70 Ft helyett havi 100 Ft-tal való felemelésére első ízben az 1981. június havi foyósítás alkalmával került sor, mégpedig kérelem nélkül, hivatalból. Kis számú esetben előfordulhatott, hogy a nyugdíjas havi 30 Ft-nál kevesebb automatikus emelést kapott. Ennek az a magyarázata, hogy a nyugdíjas 1981. január 1-től havi 70 Ft-nál több, de 100 Ft-nál kevesebb emelésben részesült. Például a nyugdíjas havi 4000 Ft összegű nyugellátása után 1981. január 1-től az ellátás 2%-nak megfelelő, havi 80,— Ft emelést kapott, melyet most 20 Ft-tal havi 100 Ft-ra kellett, illetve lehetett kiegészíteni.

A nyugellátások legkisebb összegei — amelyeket a bevezetőben említett mellékletünkben már ismertettünk — ugyancsak havi 30 Ft-tal emelkedtek. Így pl. a munkás alkalmazottak öregségi nyugdíjának, valamint a III. csoportbeli rokkantsági nyugdíjának minimum összege havi 1630 Ft-ról havi 1660 Ft-ra növekedett. A vakok személyi járadékának összege — ha a jogosult egyéb nyugellátásban nem részesül —, havi 1300 Ft-ról havi 1330 Ft-ra emelkedett.

A nyugdíjasok körében megelégedést váltott ki az a rendelkezés, mely szerint az eltartott házastárs után járó házastársi pótlék összege 1981 júniusától 500 Ft-ról havi 600 Ft-ra emelkedett, s egyidejűleg 2320 Ft-ról 2450 Ft-ra növekedett az az összeghatár, ameddig a saját jogú nyugellátáshoz házastársi pótlék állapítható

meg. E módosítás folytán a házastársi pótlék összege a következőképpen alakul.

a) Ha az öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjnak jövedelempótlékkal kiegészített összege a havi 1850 Ft-ot nem haladja meg: a házastársi pótlék havi 600 Ft, amelyhez havi 180 Ft jövedelempótlék jár.

b) Ha az öregségi, rokkantsági, nyugdíjnak jövedelempótlékkal kiegészített összege a havi 1850 Ft-ot meghaladja: a házastársi pótlék havi 600 Ft-nál kevesebb, legfeljebb olyan összeg lehet, amely a nyugdíj összegét havi 2450 Ft-ra egészíti ki. A házastársi pótlékhoz ebben az esetben is havi 180 Ft jövedelempótlék jár.

A nyugdíjasok e kategóriájánál meg kell jegyezni, hogy a házastársi pótlékre jogosultak köre ismét bővült. Ugyanis 1981 júniusa előtt házastársi pótlékre nem volt jogosult az a saját jogú nyugdíjas, akinek a jövedelempótlékkal kiegészített nyugellátása a havi 2320 Ft-ot meghaladta. Az új rendelkezés alapján azonban házastársi pótlékre jogosultá válik az a nyugdíjas is, akinek a jövedelempótlékkal kiegészített nyugellátása a havi 2320 Ft-nál több, de a havi 2450 Ft-ot nem haladja meg. Ilyen esetben a házastársi pótlékre jogosultságot a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság hivatalból állapítja meg.

c) Az öregségi, munkaképtelenségi, továbbá a növelt összegű öregségi, illetve munkaképtelenségi járadékhoz havi 600 Ft összegű házastársi pótlék jár, amelyhez havi 180 Ft jövedelempótlék járul.

1981 júniustól megváltoztak, illetve 30 Ft-tal emelkedtek az egyes összeghatárok is. Ennek megfelelően az 1981-es naptári év még hátralevő

időszakára a következő összeghatárok az irányadók.

a) Ameddig a saját jogú nyugellátás és a hozzátartozói nyugellátás (pl.: özvegyi nyugdíj) együttesen folyósítható: 1950 Ft.

b) Az öregségi, rokkantsági, bal-eseti rokkantsági nyugdíj összege, ameddig a nyugdíjas fizikai munkakörben korlátozás nélkül foglalkoztatható: 1020 Ft.

c) A saját jogú nyugellátás összege ameddig a házastársi pótlék megállapítható: 2450 Ft.

d) A feleség keresete (nyugellátása) ameddig utána házastársi pótlék állapítható meg: 1460 Ft.

A 18/1981. Mt. sz. rendelettel kapcsolatban tudnunk kell még, hogy a nyugellátások 1981 júniusától kialakult legkisebb összegei (minimum

összegű nyugellátások), valamint az itt felsorolt új összeghatárok 1982. január 1-től havi 100 Ft-tal újból emelkednek. A vakok személyi járadéka — ha a jogosult egyéb nyugellátásban nem részesül —, 1982. január 1-től havi 1430 Ft-ra fog emelkedni.

DR. KOVÁCS MIKLÓS

Akadályok a visszaúton

(Megjelent a MAGYARORSZÁG című lap augusztus 8. számában.)

Annak, hogy 1981-et az ENSZ a rokkantak évének nyilvánította, valószínűleg van némi szerepe abban, hogy az illetékes magyar szervek, a Pénzügyminisztérium vezetésével éppen az idén tekintették át a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatási helyzetét, és intézkedést is hoztak ennek némi javítására. A pénzszűke azonban ezen a téren legalább annyira körülhatárolja a lehetőségeket, mint a gazdaság más szféráiban.

A svéd nagyvárosok erős utcai forgalmában jószerivel nem található olyan közlekedési lámpa, amelyről hiányozna a vakok tájékozódását segítő tiktakoló szerkezet. Budapesten egyedül a vakok intézetének néhány száz méteres körzetében állítottak fel ilyen közlekedési lámpát, jóllehet nyilvánvaló, hogy rosszul vagy egyáltalán nem látók nemcsak az intézetben élnek, és az intézet lakói sem korlátozhatják mozgásukat az épület környékére.

Mindez csak egyetlen példa arra, hogy az enyhébben vagy súlyosabban rokkantak Magyarországon ma még mindig jóval kevesebb közfigyelemben részesülnek a jogosnál, olykor a lehetségesnél is. A rokkantakról való gondoskodás kiindulópontja természetesen a társadalomba való visszailleszkedés segítése, ennek pedig a lehető legjobb módszere a megfelelő munkaalikalom megteremtése.

Magyarországon évente mintegy 35—40 ezer embernek állapítanak meg rokkantsági nyugdíjat, s tovább 8—10 ezer olyan személy minősül szintén rokkantnak, akik részére a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges minimális szolgálati idő híján nem folyósítanak ilyen címen jövedelmet. A munkaképes korú rokkantsági nyugdíjasok

száma összesen körülbelül 370 ezer, ám többségük nem vesztette el teljes munkaképességét. Az eredeti munkakörében tovább nem foglalkoztatható, megváltozott munkaképességű dolgozók száma körülbelül 150—200 ezerre becsülhető. Az Országos Orvosszakértői Intézet adatai szerint például az 1979-ben rokkanttá nyilvánítottak 29 százaléka rehabilitálható lett volna. Ezek az emberek megfelelő feltételek mellett még folyamatosan dolgozhattak volna tovább — az eredetitől persze eltérő munkakörben —, de a rehabilitáció megoldatlansága miatt az orvosi bizottságok rokkanttá nyilvánító határozatot hoztak az ügyükben. Ez arra enged következtetni, hogy a munkáltatók és a megváltozott munkaképességűek közötti viszony enyhén szólva nem egészséges. Nem feltétlenül követendő példaként, de érdemes megemlíteni, hogy az NSZK-ban és Franciaországban hatóságilag írják elő egy-egy vállalat hány rokkantat köteles foglalkoztatni.

Fontos társadalmi és lényeges egyéni érdek fűződik ahhoz, hogy a munkaképesség megváltozása miatt a társadalmi beilleszkedés ne szenvedjen csorbát. Ez azt is jelenti, hogy a balesetet szenvedett vagy tartósan megbetegedett ember továbbra is társadalmilag hasznos munkát végezzen, ez képezze a megfelelő életszínvonalhoz szükséges jövedelme alapját.

A jelentősebb mértékben megváltozott munkaképességűek számára olyan speciális munkafeltételeket kell teremteni, amelyek egyidejűleg biztosítják a rehabilitációt és a szükséges szociális ellátást. Az ilyen munkahelyek kialakítása azonban általában jelentős összegeket emészt fel, és az itt végzett munka rendszerint kevésbé jövedelmező a munkáltató számára, ha nem ép-

pen veszteséges. Ez egyébként az egyik magyarázata annak, hogy az ilyen foglalkoztatók általában nem is vállalatok. Az országban jelenleg 21 foglalkoztató működik, s ezen intézményekből 14 Budapesten található. A statisztikai adatok szerint 1979-ben ezeken a munkahelyeken 6400 ember dolgozott, akiknek az átlagkeresete havonta 1362 forint volt.

A foglalkoztatási rehabilitáció azonban — az enyhébb esetekben jelenleg alapvetően a munkáltató feladata. Vagyis a megromlott egészségi állapotú dolgozót a munkafeltételek megváltoztatásával az eredeti munkakörében, ha pedig ez nem lehetséges, akkor — természetesen a vállalaton belül — olyan munkakörben kell tovább foglalkoztatni, amelyben a legjobban tudja hasznosítani a szakképzettségét és képességeit. A vállalatoknak az ilyen irányú érdekltségét, amelynek intenzitása jelenleg kevésnek látszik, az érintett dolgozók bére után járó, a költségvetésből kapott támogatás is igyekszik erősíteni. Ma azonban még a kívánatosnál szerényebb eredménnyel. A megváltozott munkaképességű dolgozókat legnagyobb számban ugyanis a nyereségérdekltségi rendszerben működő vállalatok és szövetkezetek foglalkoztatják. Sok helyütt bértömeg-szabályozás érvényesül, ami normális esetben — ésszerűen ösztönöz a munkaerővel való takarékosagra, a rokkantaknak azonban nyilván nem kedvez.

Ezek azok a pontok, ahol a mai szabályozórendszerben ütközik a vállalati érdek a humanitás szempontjaival, a gazdasági hatékonyság az etikai követelményekkel. A feszültség feloldását segíti és egyúttal a vállalatok közötti jövedelmezőségi különbségeket egyenlíti ki — több-kevesebb sikerrel — az a támogatási rendszer, amelyben a megváltozott munkaképességű dolgozókat alkalmazó gazdálkodó szervezetek részesülnek. Ez a támogatás tavaly húsz százalékos, az idén harminc százalékos, úgynevezett minimális bérarányos dotációt jelent. Vagyis a rokkant dolgozónak kifizetett minden egyes forint munkabérhez az állam legkevesebb 30 fillért ad. Jövőre ez a támogatás minimálisan negyven százalékra emelkedik.

Vannak azonban olyan vállalatok és szövetkezetek is, ahol a dolgozóknak a többsége megváltozott munkaképességű. Ezeknél az úgynevezett célvállalatoknál a Pénzügyminisztérium egyedileg állapítja meg a támogatás mértékét, amely igen tág határok között mozog. Jelenleg négy ilyen vállalat működik, összesen ötezer megváltozott munkaképességű dolgozóval, és tavalyi árbevételük együttesen mintegy 1,74 milliárd forint volt. A bérarányos dotáció a szombathelyi Vas megyei Vegyesipari Vállalatnál például 180 százalékos, de a Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalatnál eléri a 320 százalékot is. Elgondolkoztató tény, hogy a dotáció igénybevételének lehetőségével 1980-ban az érintett 250 vállalat közül csak nyolc élt, és az igényelt támogatás összege kétfélmillió forint volt. A vállalatok ugyanis a dotáció mértékének emelése ellenére sem ítélik elegendőnek a támogatást, sok vállalatnak pedig még tudomása sincs e konstrukció létezéséről.

A rehabilitáltak számának növekedéséhez a jelenleginél sokkal több munkahelyre van szükség. Az ilyen munkahelyek létesítéséhez nyújt majd újabb segítséget az Állami Fejlesztési Banknál létrehozott 30 millió forint értékű támogatási alap. Ez az összeg persze csepp a tengerben, ha a beruházások drágulására gondolunk, de a népgazdaság jelenlegi teherbíró képessége mellett ennyivel kell beérni. Ebből a keretből kapnak majd támogatást a tanácsok, illetve a tanácsok útján a vállalatok és szövetkezetek, ha a megváltozott munkaképességű dolgozók részére új üzemeket létesítenek, illetve a már meglévők bővítésére vállalkoznak.

Természetesen, mint a gazdaság más szféráiban, a rokkantak foglalkoztatásában is, legalább akkora szerepe van az uralkodó szemléletnek, a szokásoknak, mint a jogszabályoknak. Hiába a még oly erőteljes ösztönzés, ha sok helyütt még mindig eleve idegenkednek a megváltozott munkaképességű dolgozóktól. Pedig a róluk való gondoskodás nemcsak a rokkantak évében fontos, hanem jövőre és azután is, amikor a közfigyelem reflektorfénye már más társadalmi csoportra irányul.

JÁRAI BÉLA

A lábak gombás megbetegedései

Több sorstársam kérésének teszek eleget, amikor a cikk megírására vállalkozom. A vakok közül állítólag sokan szenvednek a lábujjak közötti helyeken és a talp bőrfelületeinek, valamint a körmöknek gombás megbetegedése miatt. Legtöbbször nem mennek bőrgyógyászhoz, pedig nehezen tűrik az égető, viszkető, különösen éjjel, a test átmelegedésekor fokozódó kellemetlen érzést, amely a nyugodt alvást is megzavarja és a beteget a bajt még fokozó vakarózásra kényszeríti. Sokan azt gondolják, hogy csupán a lábápolás, a harisnya, cipőváltás hiányossága miatt van ez a bajuk és ezért restelnek beszélni róla. Pedig az említett tényezőknél kívül nagy szerepe lehet e betegség okai között az egyéni adottságoknak: ilyenek a veleszületett hajlam, a verejtékmirigyek fokozott működése, valamint olyan foglalkozások, amelyek a lábak nagy megterhelése miatt, azok izzadását, nyirkosságát stb. okozzák.

Az emberi test gombásodása, (mycosis) gyakorisága miatt, ma már népbetegségnek számít. Statisztikai vizsgálatok szerint az európai lakosság 40–80%-a (W. Braun szerint 70–80%) szenved a lábak gombás megbetegedésében. A testfelület és a belső szervek bántalmait okozó patogén gombákat kb. 100 évvel ezelőtt fedezték fel és különböző összetételű porokkal, oldatokkal és kenőcsökkel kezelték. Az emberi testfelületen és belsejében kárt okozó gombákat antrophil-nek nevezték el.

A tudományos vizsgálatok és kísérletek azóta is folynak az egységes terápia és gyorsabb gyógyulás biztosítása érdekében. Nagy lépés volt az antimycoticus hatású antibiotikumok

felfedezése (1939. Oxford, Raistrick és Simokart). Ennek köszönhető, hogy a hajas fejbőr (Keleten már járványos) fonalas gombás megbetegedésének sikerül gátat vetni.

A láb gombásodás elleni speciális antimycoticus gyógyszerek előállítására nagy nehézségbe ütközik, egyrészt, mert a beteg testrészt ruházattal fedett, párás nyirkos helyeken fordul elő, másrészt a gyógyszernek többféle követelménynek kell megfelelnie: ne legyen bőrizgató, vagy toxikus hatású, a bőr mélyebb rétegeire is tudjon hatni, ne legyen bomlékony és jól tapadjon.

A bőr gombásodásának tünetei a következők: a bőr bizonyos helyen, főképp a lábujjak között és a talpon kipirosodik, apró, gombostűfejnyi, vagy kissé nagyobb hólyagok keletkeznek rajta, eközben égő, fájó érzés és viszketés kínozza a beteget. Ha a hólyagok beszáradnak, helyükön, vagy mellettük újak keletkeznek. Ha a hólyagokat elkaparják, genny-gyulladás léphet fel, amely még több kellemetlenséget okozhat.

A köröm gombás fertőzése (onychomycosis) szintén előfordulhat, valamint a körömágy és körömsánc is, mely bajok miatt a láb részét fájdalmas duzzadása és gyulladása (paronychia) lép fel, gyakran a köröm repedezése, egyenetlensége, roncsolása és elszíneződése mellett. A láb hüvelykujj-körömök szabad szélenek gombásodása többnyire a köröm alá húzódott gombatelep által előidézett, sokszor vastag felrakódást okoz, amely a körömsarkak fájdalmas benövésével járhat együtt. Felhívom a figyelmet arra, hogy az ép láb köröm sarkát nem szabad félhold alakban levágni, mint a kézen, mert a köröm benövését segíti elő, ami

nagyon kellemetlen, fájdalmas szokott lenni. A láb köröm sarkát csak akkor kell levágni, ha már fájdalmasan benőtt, mert elhanyagolt esetben a köröm sebészi eltávolítása szükséges.

A láb gombásodás főleg meleg időben szokott fellépni, magas hőmérséklet, erős verejtékezés, izasztott sportok mellett, valamint nehéz fizikai munka következtében. Állatokkal foglalkozó földművesek, bányászok, katonák, gumicsizmában járók, gyümölcskonzerv-készítők, édesipari dolgozók, a korai gondos kezelést nélkülöző látássérültek stb. megbetegedése. A gombás megbetegedés megelőzésének fontos feltétele a fertőzés megakadályozása, a fürdők, tusolók fertőtlenítése, a vizes, fából készült fürdői lábrácsok és gyékények kerülése, fürdés után a lábak és lábujjak szárazra törlése, műszalas harisnya helyett pamut harisnya hordása ajánlatos és minden olyan lábbeli kerülése, amely szűk és a láb pálottságát, fülledtségét okozza. Naponta fürdés, vagy legalább lábmossa ajánlatos, tiszta lábbeli váltása mellett.

A gyógyítás meglehetősen nehéz, mert sok időt, fáradságot és türelmet igényel. A gombásodás ellen többféle gyógyszer van forgalomban, tehát adott esetben a megfelelő bőrgyógyász utasítása szerint lelkiismeretesen és rendszeresen kell alkalmazni.

A gyógyulásnak fontos feltétele, hogy lehetőleg már a betegség kezdetén forduljunk bőrgyógyászhoz és ne hagyjuk abba a kezelést a teljes javulásig, mert a gombásodás kiújulásra (recidivára) hajlamos.

DR. GÖNCZI ALADÁRNÉ

Törődjünk többet egészségünkkel!

ÉRTESÍTÉS

A GENETIKAI TANÁCSADÁS MEGSZERVEZÉSÉRŐL

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének a rokkantak nemzetközi éve alkalmából készített akciótervében szerepel a genetikai tanácsadás megszervezése is.

Körlevelet adtunk ki a tanácsadó állomásoknak, melyben kértük a munkatársakat, legyenek segítségére a problémáikkal hozzájuk forduló látássérülteknek.

Megyei szervezeteink titkárait is értesítettük erről az akciónkról.

Kérjük családalapítás előtt álló tagjainkat, vegyék igénybe ezt a hasznos szolgáltatást. Elsősorban a megelőzés szempontjából tartjuk nagyon lényegesnek. A genetikai tanácsadás segítségével remélhetőleg számos genetikai okra visszavezethető, veleszületett látási fogyatékoság akadályozható meg.

A tanácsadás megszervezésével szövetségünk a tagság érdekeit és szélesebb körű felvilágosítását kívánja szolgálni.

Az alábbiakban közöljük, hogy a fővárosban és a vidéken élő sorstársak melyik egészségügyi intézménynél kaphatnak genetikai tanácsokat.

... Minden budapesti kerület, továbbá Fejér, Veszprém, Komárom, Nógrád és Pest megye vak tagsága genetikai tanácsadásban a II. sz. Női Klinika Genetikai Tanácsadó Állomásán részesülhet.

(Cím: Budapest, 1089. VIII., Üllői út 78/b SOTE II. Női Klinika. Tanácsadás ideje: hétfő, 16-18 óra között.)

Ebben az időpontban készséggel áll érdeklődő sorstársaink rendelkezésére Dr. Czeizel Endre főorvos.

... Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves, Szabolcs-Szatmár megyékben élő tagjaink számára Debrecenben adnak genetikai tanácsokat. (Cím: DOTE NŐI KLINIKA, 4032. Debrecen, Nagyerdei krt. 98. Tanácsadás ideje: hétfő, kedd, csütörtök, 13—15 óra között.)

... Győr-Sopron megyei sorstársaink Győrben kereshetik fel a kijelölt kórházat.

(Cím: Megyei Kórház, Gyermekosztály, 9023. Győr, Magyar u. 8. Tanácsadás ideje: csütörtök, péntek, 13—15 óra között.)

... Baranya, Somogy, Tolna megyei tagtársaink Pécsen kaphatnak genetikai tanácsokat.

(Cím: POTE Gyermekklinika, 7623. Pécs, József Attila u. 7. Tanácsadás ideje: péntek, 14—16 óra között.)

(Cím: POTE NŐI KLINIKA, 7624. Pécs, Édesanyák u. 17. Tanácsadás ideje: kedd, péntek, 14—16 óra között.)

... Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Szolnok megyékben élő látássérült sorstársaink Szegeden kaphatnak genetikai tanácsokat.

(Cím: Genetikai Tanácsadás, 6728. Szeged, Híd u. 6. Tanácsadás ideje: hétfő, péntek, 17—19 óra között.)

... Vas megyei sorstársaink a szombathelyi kórházat kereshetik fel. (Cím: Vas megyei Tanács Kórház Csecsemő és Gyermekosztálya, 9701. Szombathely, Hámán Kató u. 28. Tanácsadás ideje: szerda, 13—16 óra között.)

... Zala megyei tagtársaink Zalaegerszegen kaphatnak genetikai tanácsokat.

(Cím: Megyei Kórház Gyermekosztálya, 8900. Zalaegerszeg, Zrínyi utca 1. Tanácsadás ideje: kedd, 8—11 óra, valamint csütörtök, 13—15 óra között.)

Szomorú aktualitások

Ha a gombaszakértő is mérges

A felelőtlenség még ma is határtalan ...

Úgy látszik az egyik legmakacsabban visszatérő emberi tulajdonság a felelőtlenség. A legváltozatosabb formákban, a legváratlanabb helyeken bukkan föl. Példákat sorolhatnánk, de most csak egyet ragadjunk ki a sok eset közül: nemrég az egész ország értesült a tömegkommunikációs eszközök jóvoltából az idei nyár gombamérgezéseiről, a tragikus következményeiről. Hiába a szakemberek figyelmeztetése, a baj évről évre megismétlődik.

A Pest megyei tanács Gyógyszer-tári Központja egyik raktárának dolgozójával beszélgettünk el a közelmúltban. Tettük ezt nemcsak a sajnálatos esetek miatt, hanem, mert tanulságos példákat elevenített föl nem is olyan régi emlékei nyomán. Igaz, ő nem a bekövetkezett tárgyévről szólt, inkább a még várhatókról. Magyarné Füstös Erzsébettel, szakkönyvekkel, herbáriumokkal, tanfolyami jegyzetekkel telepakolt munkaasztala körül telepedtünk le. Hangulatcsinálóknak mindjárt előkerült egy kosárka szárított gomba; őzláb, vargánya, tinóru, fehér akácpereszke. Magyarné mindjárt mondta is a receptet:

— Nem egészen tűző napon, szelős helyen kell szárítani az apró sze-

letekre vágott gombát, míg csörgős nem lesz. De megtanultuk azt is az egyetemen, hogy melyik gombát lehet főzni, sütni, savanyítani, előfőzni, silózni, tartósítani, dunsztolni és még sok egyéb konyhatechnikai módon elkészíteni ételnek.

Ma már csak nagy kaland, mosolygató emlék, az első gombaporos pörköltízítés, mert az ilyen szárítmányokban rendkívül nagymértékben koncentráldódik az íz, s csak egészen keveset lett volna szabad felhasználni belőlük.

Persze, Magyarné magabiztosságához feltétlenül kellett a középfokú tanfolyam a Kertészeti Egyetemen — mutatta jegyzeteit, amelyekből előre készül a továbbképzésre. A korábbi tanfolyamon magas szintű előadásokat hallgatott társaival együtt, vagy gyakorlatokra, szakmai kirándulásokra merészkedtek ki a szabad természetbe hivatalos gombaismerők vezetésével.

— Hazánkban több ezer gombafajta él, ehhez képest nagyon kevés a mérgező. Ezeket viszonylag könnyebb megismerni, megtanulni azonosításukat éppen kis számuk miatt. Ám ez nem jelenti azt, hogy nem kell óvatosnak lennünk nekünk, a tanult gombaismerőknek is — állítja

Magyarné. — Magam is sokszor hathat jellemző jegy alapján állapítom meg a gomba fajtáját, s hogy fogyasztható-e. Sőt a szelídeket is kiválogatom — akár az én szedésem, akár ismerős kér meg a vizsgálatra —, mert az ehető is okozhatnak bajt, ha nagyon előregedettek vagy penetráns az illatuk. Egyébként arany szabály, hogy csak frisszedésű gombát szabad fogyasztani, s ételnek elkészítve tilos másnapra eltenni még hűtőszerszényben is.

— Amikor a tévéből, a rádióból tudomásomra jutottak a legutóbbi gombamérgezések, megsértődtem még a gombára is, pedig az nem tehet az emberek felelőtlenségéről — panaszkodik vendéglátónk, de nem elégszik meg a kesergéssel, mindjárt hasznos tanácsokkal lát el bennünket:

— Nem értem, hogy az emberek miért nem veszik igénybe az ingyenes szakmai segítséget, hiszen minden piacon van gombavizsgáló, s akik például a budai hegyekből a főváros érintésével igyekeznek hazafelé, a forgalmasabb közlekedési csomópontokon, így a Moszkva téren, a Batthyány téren az Őrs vezér téren felállított gombavizsgáló pavilonokban szakértőkkel átnézethetik a szabad természetben szedett gombáikat. Jómagam is gyakran értekeztem tanult gombászokkal, s kétes esetekben kikérem véleményüket. Egyszer olyan óriás bocskoros gombára leltem, amelyet még az egyetlen sem mutattak. Szőrös volt, vizes volt, szóval szenzációs élményt jelentett látni, ahogy kibújt a hatalmas tojásból. Olyan tojásformájú ugyanis a bocskora.

— De megtalálható sokféle szép számmal a gyilkos galóca — figyelmeztetett Magyarné. Nem mulasztotta el nyomatékosan hangsúlyozni, hogy tanfolyami társai, s az előadók tapasztalatai szerint, aki galócától mérgeződött, mind azt állította: szelíd pöfeteget evett. Néha igen nagy a hasonlóság a mérgező és az ehető gombák között. És éppen ezért igen nagy a veszély.

Ám nemcsak a gomba okozhat kárt a hozzá nem értőnek, hanem, maguk a kontárok is nagy pusztítást végeznek tudatlanságukkal erdők, mezők eme ízes csemegéinek lelőhelyein. Szakképzett gombaismerők nem egyszer panaszták, hogy a szelíd példányok sokaságát csupán azért taposták szét a kontárok, mert azt hitték, hogy mérges fajta. Vagy le-

Vakok a zebrán

Kíséret nélkül is biztonságos a közlekedés

Két fehér botos férfi lép ki Szombathelyen a Vakok Intézetének vetéres kapuján. Egymást karonfogva haladnak a Savária téren a templom mellett. Nyomukba szegődöm, hogy megfigyelhessem, valóban olyan tökéletesen bevált-e a különleges gyalogátjelző, amit eddig még csak hallomásból ismertem. Közlekedünk a Bajcsy-Zsilinszky, az Aréna és a Tolbuhin úti, meglehetősen forgalmas csomóponthoz. A vakok a zebrához érnek. Megállnak, várakoznak, s amikor zöldet mutat a lámpa magabiztosan elindulnak, pedig szemlátomást senki sem segít nekik.

Vajon hogyan tudnak ilyen tökéletesen tájékozódni? Amint közelebb érek a járdaszíveghez, mintegy magától fejtődik meg a titok. A jelzőlámpákat tartó oszlopról szaggatott csipogás hallatszik. Sárgára vált a jelző, a folyamatos hangot dallamos sípolás követi.

Ez év március 27-től a veszélyes csomópont minden sarkán hasonló szerkezetek segítik a vakok tájékozódását. Miután más és más hangmagassággal és ritmussal működnek, az irányt is jelzik a beavatottaknak. Az ötlet és kivitelezés Horváth Tibor villanyszerelő munkáját dicséri.

A fiatal mestert a Bajcsy-Zsilinszky út 11. szám alatti pinceműhelyében találom. Éppen a tanulójának magyaráz néhány szakmai fogást.

— Miként született a humánus gondolat, hogy könnyíteni kellene a vakok mindennapi életét? — kérdeztem Horváth Tibort?

— Teljesen véletlenül. Januárban egy vak ember lakására hívtak hibaelhárításra. Az apró javításért nem fogadtam el díjat. Már csak azért sem, mert a családomban is él egy csökkent látóképességű. Apám a fél-

szedik a túl fiatal gombákat, melyeket azután otthon úgyis eldobálnak, mert körülményes a megpucolásuk apró voltuk miatt, de ugyanígy bánnak az öreg gombákkal is, nagyban csökkentve a spórutánpótlást azért, hogy elviszik a lelőhelyekről, s odahaza szemétkébe kerülnek.

Perze az igazi gombász nemcsak az ingyenc falatok miatt jár ki a szabad természetbe, még akkor is, ha

szemére vak. A bácsi megemlítette ingyenes szolgáltatásomat egy sors-társának, aki ezek után felkeresett és elmondta, hogy a szombathelyi vakok intézetének kétszáz lakóját veszélyezteti a közelben levő forgalmi csomópont. Jó lenne valamit kitalálni a biztonságos átkelés érdekében. Ekkor merült fel a gondolat: hangjelzéssel kellene összekötni a jelzőlámpák üzemét.

— Hogyan lett a tervből valóság?

— A rendőrség közlekedésbiztonsági osztályán is bátorítottak: készítsék el egy mintapéldányt és mutassam be. Elég sok technikai problémával kellett megküzdenem. Először hagyományos villamos alkatrészekkel próbálkoztam, végül a modern híradástechnika vívmányaihoz fordultam. Tranzisztorokból és integrált áramkörökből állítottam össze a vezérlő elektronikát. Hangforrásnak egyszerű telefonhangszórót használtam, nehogy túl erős legyen a hang és zavarja éjjel a környék lakóit. A lámpaoszlopoktól így mindössze három méterre hallatszik el az emberi fül számára legjobban érzékelhető 800–1200 Hz rezgéstartományú hang. Mintadarabomat jónak találták a szakértők. Március végére társadalmi munkában mind a hat pár, időjárási viszonytárgyaktól speciálisan védett szerkezetet megkonstruáltam és felszerelhettem. Munkámra egy év garanciát vállaltam.

Az országban Szombathelyen kívül csak Budapesten és Pécsen működik hasonló készülék.

Horváth Tibort önzetlen segítő-készségéért a Hazafias Népfőnt városi bizottsága a Kiváló Társadalmi Munkáért oklevéllel tüntette ki. Emberségből szerkesztett ügyes készüléke a rokkantak évében úgy gondolom, országos figyelmet is megérdemelne.

KURUCZ TAMÁS

néha az erdő fricskát nyom az ember orrára. Vagyis nem találni gombát, bár ez nem feltétlenül baj. Hiszen kora hajnalban kelni, kimenni az aznap még senkitől nem járt erdőbe, a lecsapódott párától csurgó-csöpögő lombok közé, vagy gázolni a harmattól csillogó fűben, s lesni a vadon életét, maradandó élmény lehet.

Aszodi László Antal

A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HIRADÓJA

Rokkantak éve 1981.

Vakvezető kutyák

1981. a rokkantaknak, azoknak az embertársainknak az éve, akik a sors szeszélyéből mozgásképesüket vagy valamelyik érzékszervüket elveszítették.

Talán a legdrámaibb azoknak a helyzete, akik a szemük világát, a színek és formák észlelésének képességét, látásukat veszítették el. A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének fő feladata enyhíteni ezen a nehezen elviselhető hiányon, megszervezni és biztosítani azokat a lehetőségeket, amelyek kihasználásával a vak ember nem érzi magát feleslegesnek és megközelítőleg teljes emberi életet élhet.

Évekkel ezelőtt — az igazi humanizmus gondolatától áthatva — vállalatok, KISZ-szervezetek, honvédségi alakulatok összefogásából és társadalmi munkából felépült a Vakvezetőkutya-képző Iskola, amely ma Közép-Európa legjobban felszerelt ilyen intézménye.

A Duna partján létesült objektumot minden szükséges felszereléssel ellátták. A kennelek, a futtató terek, a konyha, a hűtőkammera, a tanácsterem és a vendégszobák mind azt a célt szolgálják, hogy az igényjogosult vakok tökéletesen el-sajátíthassák a képzett vakvezető kutyák gondozását, a velük való közlekedés szabályait.

1981. január 1. óta az iskola a szövetség kezelésében sokat fejlő-

dött. Megoldott a kutyák beszerzése, ellátása, a kerületi állatorvosok szocialista brigádja térítés nélkül gondoskodik a kutyák táp- és erőállapotának, egészségének fenntartásáról.

A munka folyik. Tavasszal, az első vizsgák időszakában nemcsak a kiképzők, a kutyára váró vakok, de a vizsgabizottság is izgatottan várta a fejleményeket. A vizsga nem könnyű. Első részében a kutyának látható kiképzője mellett kell bizonyítania, hogy képes jelezni a járdaszegélyt a le- és fellépésnél, ismeri az irányt meghatározó „Előre!”, „Jobbra!”, és „Balra!”, valamint a „Fordulj!” vezényszavakat. Kikerüli vak gazdájával az úgynevezett „magas” akadályokat meg az árkokat, gödröket, jelzi a villamos-pálya síneinek egyenetlenségét, az építkezési állványokat, a járdán felejtett kukákat és minden olyan akadályt, amibe vak gazdája beleütközhet, ami veszélyt jelenthet testi épségére.

A vizsga második fázisában a kutya már azzal a vak emberrel mutatja be tudását, aki igényjogosultként — térítés nélkül — fogja megkapni a számára szinte felbecsülhetetlen értékű állatot.

Ez az úgynevezett átadási vizsga. Az előző — ellenőrző vizsgán — a vizsgabizottság arról győződik meg, hogy a kutya képzettségi

szintje megfelel-e annak a nem könnyű követelménynek, hogy mindent — kódarabot, kidőlt kerítést, bazár ajtajára akasztott léggömböt stb. — jelezzon majdani gondozójának.

Az átadási vizsgán a kutya jóvendő, vak gazdájával együtt mutatja be tudását. Az igényjogosult vaknak bizonyítania kell, hogy a kutyával megfelelő módon, érzelmileg is kommunikál, bízik jelzéseiben, vezetési készségében és bátran közlekedik vele.

Az első tavaszi vizsgák óta folyamatosra vált a munka. Az iskola túl van a nagy tavaszi karbantartáson, amiben jelentős segítséget kapott a Magyar Néphadsereg itt állomásozó alakulatától.

Elkészültek az iskola működéséhez szükséges alapvető okmányok: a vizsgaszabályzat, a kiadáshoz szükséges iratok jegyzőkönyvek stb. Az Állami Biztosító húszezer forint értékben kötött biztosítást a képzett vakvezető kutyákra. A kutyák azonosságának megállapítását — esetleges peres eljárásra gondolva — az orrtükörnyomat biztosítja.

A nyár új eredményeket hozott. Ma már hét — az iskola által kiképzett — vöröskeresztes kutya segíti vak gazdáját a közlekedésben. A szövetség tervei szerint az év végéig még kilenc kutyát adnak ki, természetesen csak a szigorú vizsgakövetelmények teljesítése után.

Daru Gerőné. osztályvezető-helyettes így tájékoztatott bennünket:

— A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége fokozott gondot fordít a vakvezető kutyák képzésére, és természetesen az ezt megfelelő szinten biztosító iskola működésére. Különös gondossággal felügyeljük a vizsgákat, ahol eldől, hogy az adott kutya vak gazdájával mire képes: alkalmas-e arra, hogy a vakot biztonságosan vezesse a mai fokozott forgalomban, segítse napi közlekedésében és növelje biztonságát. A szövetség az iskola működését a jövőben is fenn kívánja tartani, és igyekszik minden

anyagi eszközt rendelkezésére bocsátani, ami a rendeltetésszerű funkcionáláshoz szükséges.

Rózsa János zászlós, a vizsgabizottságban a BRFK közlekedésrendészetének képviselője:

— Bevallom, az elő alkalommal szokatlannak tűnt számomra azt megítélni, hogy forgalombiztonsági szempontból az adott vakvezető kutya alkalmas-e feladatának betöltésére. A látottak meggyőztek. Megfelelő szintű kiképzés mellett a teljesítmény is jó. A vizsgák során — szándékosan — a legnehezebb közlekedési helyzetekbe hoztuk a vak igényjogosultat és a kutyát, hogy megítélhessük helyzetfelismerésüket, együttes munkájukat. Parkok, építkezések és bontások ezernyi aka-

dállyal tarkított területei, piaci zsúfoltság, autóbusz-végállomás, HÉV-megálló stb. szerepelt repertoárunkban. Meggyőződéssel kijelenthetem, hogy a kutyák remekül helytálltak.

Zaharovics Mihály, az iskola vezetője:

— Ez év januárjában kezdtük a munkát. Nekünk meg az igényjogosultaknak és a kutyáknak sem volt könnyű. A kiképzés során arra törekedtünk, hogy ne a tanpályán — a mesterséges akadályokon — hanem a valóságban, a városi forgalomban tanítsuk a kutyákat. Alkalmunk volt az NDK rokonintézményénél is látogatást tennünk. Nyugodtan kijelenthetem, hogy kiképzési módszereink jók és a nemzetközi tapasztalatok célszerű al-

kalmazása után csak javulni fognak. Fő célunk a tervezett 16 kutya átadása az év végére.

E sorok írója — mint a szövetség kynológiai szaktanácsadója — mindössze annyit kíván ehhez hozzatenni, hogy mi, rendőrök figyeljük a vöröskeresztes jelvényt, csengővel ellátott kutyával közlekedő vak embereket és igyekezünk, hogy a fehér bot mellett a mi karunkra is támaszkodhassanak a forgalmas kereszteződésekben. Nemcsak 1981-ben, a rokkantak évében, hanem mindenkor.

DR. KOVÁTS ZSOLT

rendőr őrnagy

(Megjelent a Belügyminisztérium Magyar Rendőr című hetilapjának 1981. szeptember 5-i számában).

zene

KÁRPÁTI TÜNDE:

A zene szolgálatában

„Amikor Richter játszik, az az érzésünk, hogy egymaga ül az üres teremben, kettesben a zenével, mely mint a tiszta szépség géniusza jelenik meg előtte. Nem létezik senki más a művész számára ebben a bűvös pillanatban. Nem keresi a közönség kedvét, nem akar uralkodni felette, nem akarja meggyőzni; szinte megfeledkezik jelenlétéről. A közönség ezt mintha érezné is. Néma csendben, lélegzetét visszafojtva figyeli, amit Schumann így fejezett ki: „Der Dichter spricht, — a Költő szól.” (G. Kogan)

Szvjatoszláv Richter első az egyenlők között. A hatalmas szellem szerencsés egyesülése mély lelki tisztasággal és az előadás maximális tökélyével — valóban egyedülálló jelenség. Hatásának forrása elsősorban óriási alkotóképessége, azoknak a tulajdonságoknak harmonikus ötvö-zete, amelyeket a köznapi beszédben intellektusnak, léleknek, szívnek nevezünk s nem utolsó sorban rendkívüli virtuóztatása.

Az értelmiségi család rendkívüli tehetségű gyermeke 1915-ben született Zsitomirban. Nyugodt és alapos nevelése ösztönzően hatott az intellektuális fejlődés gyorsaságára. Apjától aki

zongorista és orgonaművész volt — örökölte poetikus adottságait, édesanyjától az akarati tulajdosságokat, a szervezettséget, és a rendre való törekvést. Így alakult ki jelleme, melyben az idegrendszeri reakciók robbanó intenzitása együtt jár a tartózkodással, a szelídség a parancsolással és a határtalanul makacs kitartással.

Az iskolában nyilvánvaló volt érdeklődése a humán tárgyak és a matematika iránt. Zenei képességei hétéves korában jelentkeztek. Sikerei nem soká várattak magukra és állandóak voltak. Technikáját észrevétlenül, mintegy magától szerzte meg. Első fellépéseinek mint zongorakísérő működött. 1934-ben volt első szólóestje, majd Moszkvába utazott, 1937-ben vették fel a konzervatóriumba, diadalmas hangversenykörút után országos verseny első díjasa, tanulmányainak befejezése után külföldi turnék következtek, elismerések, kormánykitüntetések és a világhír.

Rendkívül korán megnyilvánult nála a fenomenális tehetség és a leküzdhetetlen érdeklődés a művészet iránt, de gondolatvilágában nem a zene volt az egyetlen és tejhatalmú úr. Szenvedélyesen érdeklődött a színház iránt. Festőművészi tehetség is lakozott benne, és váratlanul jelentkezett az ötvenes években, mikor egyik ujjja megsérült és hosszú ideig nem zongorázhatott. Hétéves korában ismerkedett meg közelebről a zongorával, és elkezdett komponálni. Rajongott az improvizálásért. Későbbi konzervatóriumi ta-

nára Neuhaus szerint, szűk baráti körben ma is szívesen rögtönöz. Fiatal korában teljesen kész, befejezett darabokat írt, csak szerénységből nem akarta közzétenni műveit. A művészi alkotás vonzotta az együttes játék, mostanában is rendszeresen fellép kamarazene hangversenyeken. Ogyesszában, 15-20 éves korában a korrepetitor-kodás és a zongorakíséret a zenei megnyilatkozás egyik alapvető gyakorlati formája volt Richter számára. Végül a vezénylés maradt Richter legfőbb ábrándja önálló szólista korában is. 1952-ben bűvös karmesteri pálcával a kezében közönség elé lépett, hogy egyik kedvencét, Prokofjevet tolmácsolja. Sajnos, ennek a sikeres kezdetnek nem lett folytatása.

A szólista, a koncertező művész, csaknem 10 évig volt Neuhaus vendége. A háború, és a számos turné akadályozta Richtert, hogy konzervatóriumi vizsgáit időben letegye. Tanulmányainak formális befejezése ilyenformán 1947-ig húzódott.

Tanította-e Neuhaus Richtert? Kétségtelenül. Pótolta bizonyos hézagokat, egyes művek felfogása korrekcióra szorult. Neuhaus, a rá jellemző finom érzéssel megértette Richter sajátos adottságait, anélkül hogy befolyásolta volna, megadta a döntő lökést művészegyénisége teljes kibontakoztatásához. Mint pedagógus és mint ember gyakorolt hatást Richterre, aki három évig az ő házában élt, s ott lépett át az ifjúságból az érett korba, ami a művész számára nehéz és veszélyes határvonal. Neuhaus a költőiség és az emelkedettség intellektuális légkörével vette körül Richtert, véget vetett habozásának, megszilárdította kapcsolatát a zongoraművészetrel, s azt célként tűzte ki csodálatos munkaképessége elé. Neuhaus otthonában kezdődött meg Richter törekvése a csúcok felé, amelyekre művészete mostanáig elérkezett.

Richter nem „játszik”, „tolmácsol”, vagy „előad”, hanem kisugározza magából a zenét. Muzsikáló lelkiállapotának egyik legfigyelemreméltebb tulajdonsága, hogy játékában nem ábrázolja a természetet, hanem elmélkedik az ember és természet kapcsolatáról. Richter hallgatói ezt tartják lenyűgözőnek. De létezik másmilyen, számmunkra ugyanolyan jól ismert arculata. Megrohazza a billentyűsört az oktávok lavináival.

Mintha ezervoltos feszültséggel telítették volna. A megállásoknál, a futamok végén a zongora minden regiszterén villámgyorsan végigváltó kezei mint kicsapódó acélrugók, hatalmas rándítással röppennek minden irányba. Joggal mondhatjuk, hogy a kéz a zongoristalélek tükre. Richter kezei óriásiak. Az ilyenfajta kezek egyszerűen nem tudják mit jelent az ideges reszketés, a rajongó szertelenség. Mintegy természetüktől fogva súlyos alapakkordok, grandiózus fokozások előadására születtek, melyek a csúcsponton megrendítik a hangverseny falait. De ugyanakkor poézis is lakozik bennük. Plasztikusak és szinte súlytalanná válnak, mikor légies érintésükre alig hallható hangok csendülnek fel. Ő mondta „HINNI KELL A MŪBEN, hinnünk kell a műben amit előadunk. Amint ez a hit eltűnik, a mű egyszerre fénytelenre válik, s nem sikerül semmi”. Ezzel olyan igazságot mondott ki, amit az előadóművészek gyakran elfelejtenek. Ha mi nem hiszünk abban amit játszunk, hogy higgyenek benne mások?

Richter korunk művésze. Jellemző rá az állandó érdeklődés az ismeretlen művek iránt. Szigorú és igényes a játékáról készített felvételekkel szemben. Számára egy-egy lemezfelvétel nem csupán a megtett út lezárt szakasza, hanem élet a jelenben és a jövőben „beszélgetés az utókorral”. Nem szereti ismételtetni műsorát. Ha sorozatosan hangversenyez, estéről estére műsort változtat. Számára nincsenek fontos és nem fontos koncertek. Nem tesz engedményt sem a közönségnek, sem a fellépés színhelyének. Bárhol játszik, mindenkor a maximális követelményeket támasztja magával szemben.

Sokszor mondták: Richterben valamilyen mélységes belső figyelem lakozik, valami különleges „csönd”, amely szervesen összefügg szédítő temperamentumával és energiájával.

Óriási benne a kockázatvállalás, ami műsorösszeállításából kiderül. Döbbenetes a teherbírása: napi 8—10 óra gyakorlás, koncertezés. Bár egy amerikai turné után (22 ezer kilométer utazás amerikai földön, két és fél hónap alatt harminc fellépés!) ezt nyilatkozta: Nem vagyok én olyan esztelenül szorgalmas, mint ahogy erről gyakran beszélnek és írnak. Az igazság az, hogy akár egy hónapot is, sőt többet el tudok tölteni

tétlenül. De ha valamilyen mű elcsábít, az ember elkezd dolgozni és szívesen csinálja. . . Olyan sok jó zene van, hogy három élet sem elég eljátszani.”

Henrik Neuhaus mondja Richterről „Eszembe jutott egy koncertjén Busoni gyönyörű mondása Beethovenről — Ne nevezzük isteninek, mert túlságosan EMBERI, éppen ebben rejlik nagysága. — ”

„Richter játékából olykor valami idegenséget, megközelíthetlenséget lehet kihallani, amit a tapasztalatlan hangversenylátogató kiábrándító közönynek érez az emberi dolgok és gyengeségek iránt, amely ha nem is a nehézfejúek érzé-

ketlensége, de a sokat szenvedett lélek hűvössége. Egyes hallgatóit lehűti. Nincs mit tenni. Engem nem hűt le. Az én szememben Richter igenis ember, és „embernek lenni annyi, mint harcosnak lenni” (Goethe) Ő a művészet fegyverével harcol ellenségei, az ízléstelenség, a hazugság, a csalás, az üres fecsegés és az aljasság ellen. . . .”

Zeneszerzők, művészek, előadók egy-egy részletét jelentik „zenei-világmindenségünknek”). Miként a legfényesebb üstökös és csillagképek is csak részei a galaktikának, de Richter totális művész,; ezt az egész világmindenséget megtanulta.

NAGY ISTVÁNNÉ

Aknamező

VAK SZERZŐK ELBESZÉLÉSEIBŐL
(1980-as irodalmi pályázatunkra érkezett alkotás)

A történet úgy kezdődött, hogy örültem. Felhívott Gábor, akit az érettségi óta nem láttam. Micsoda meglepetés! Átkiabáltam a fiamnak Attilának, hogy fejezze be a porszívózást és hagyja, hogy Eszter letörölgessen. Ördögfióka kislányom visított az örömtől, hogy végre ő is tehet valamit. Gyorsan átöltözöm és kinyitom a nappaliban az erkélyajtót. Fél óra múlva már idesüt a nap. Milyen lehet Gábor? Tizenöt év mégis csak nagy idő. És milyennek lát majd engem? Jó lenne, ha a férjemmel összebarátkoznának, ahogy emlékszem hasonló a természetük. Aztán én megismerhetném a feleségét és talán . . . — Állj! — mondtam magamnak figyelmeztetően, már megint előbbre járnak a gondolataim, mint kellene.

Csengettek. Természetesen elsőnek Eszter ért az ajtóhoz. Én nem mozdultam, a lányom majd elintézi a formáságokat.

— Szia, tücsök! Itthon van az anyukád?

— Szia. Itthon van, hiszen az előbb telefonáltál, hogy jössz. — Nevetés. — Neked aztán felválták a nyelvedet! Szeretted a csokoládét?

— Csak a tejsokit.

— Hány kilót tudsz megenni? Tessék.

— Az Attila is csak a tejsokit szereti.

— Jut neki is. Bejöhetnek?

— Eszter! — inti a fiam a kislányt — Tűnj el! Tessék bemenni a szobába, anyuka is jön már.

Pillanatokig csak nézzük egymást. Illetve Gábor néz engem én meg csak úgy teszek, mint aki néz. Tudom, hogy nem árurom el magam, az elmúlt évek gyakorlata jó iskola volt. Ha nem beszélné, soha nem ismerném meg. A hangja a régi. Óvatosan nyúlok a virágcsokor után, ne lássa, hogy bizonytalan vagyok. Gondolja, hogy inkább csak túl nyugodt és kényelmes.

— Attila tedd vázába a virágot.

— Marcsi! Tudod mennyire örülök neked?

— Alig várom, hogy leüljünk beszélgetni — mosolygok — szinte semmit sem tudok a régi barátokról . . .

— Na én sem sokat. Rólad is a vállalatnál halottam teljesen véletlenül és azonnal tettem róla, hogy megtaláljalak.

— Hízog ez a sietség.

— Anyuci én hozok be süteményt, Attila meg főz nektek egy kávé, jó? Kiszaladok tejszínhabért is . . .

— Micsoda gyerekeid vannak! Hogyan tudtátok így beidomítani őket?

— Ez nem idomítás, hanem nevelés — javított ki. — Talán a te gyerekeid nem ilyen eleve nek?

— Az elevenség stimmel, de a segítőkészség nem annyira.

Úgy elmerülök a gondolataimban, hogy néha nem is hallom Gábor miről beszél. Még az is jó lett volna, ha csak hallgatunk és csendben megisszuk a kávé, beindítom a magnót...

— Marcsi, mire figyelsz te?

— Kicsit elgondolkodtam.

— Mintha szomorú lennél.

— Igen. Amikor telefonáltál örültem, most meg egy kicsit bánt, hogy ennyire, hogy... — elhallgatok.

— Mond csak! — sürget és közelebb húzódik.

— Nincsenek barátaim, társaságom. Mindig csak itthon és itthon.

— Hát a férjed? A munkád? — hangja lágy, megértő.

Mégis észbekapok. Van az életemben valami, amiben nem alkuszom. Van ami csak rám tartozik és a családomra, de mégis ez számomra valamiféle kelepce. Ehhez Gábornak nem lehet köze.

— Az a helyzet, hogy a férjem rendes, de nem enged dolgozni.

— Micsoda? — képed el őszintén. — Középkori nézetei vannak? Netán féltékeny? — hümmög. — Egyébként nem csodálkoznék.

— Anyu kész a kávé! — Attila belép a tálcával, Eszter utána a tejszínhabbal.

— Tölthetek? — kérdi a kicsi lány és én most meg legszívesebben sírnék. Eszembe jut a szó, amit Gábor használt. Idomítás, Rossz szó, gonosz.

Megint hallgatunk. Kétszer is tölt magának, a gyerekek már kimentek, egyedül vagyunk.

— Szép a lakásotok. És nagyon illik hozzád. — Bólintok, de nem felelek semmit. Hirtelen úgy érzem mindent megbeszéltünk amit lehetett és ennyi idő után nincs is mit mondanunk egymásnak. Az akkori régen-volt barátság már nem lehet ugyanaz.

— Marcsi azért jöttem, hogy beszéljek veled. — megfogja a kezem. Nem rántom el, fáradt vagyok. Igaza van Péternek, nekem nem való az olyanok társasága, akiknek teljesen más az életvitele, mint a miénk. Bizonytalan érzés ez, mert ugyanakkor az is rossz, hogy mindig egyedül vagyok... Ki igazít el engem? A férjem mindent magára vállal, neki semmi sem sok, semmi sem nehéz és örül, ha van valami amit már én is meg

tudok csinálni. Ahogy kell. Azt mondja amíg kétségbeesek ha életvidám, egészséges emberek közé megyek, akkor azzal még várnunk kell... Azt mondja majd minden egyszerű lesz és természetes nekem is. Csak idő... idő... De mikor? MIKOR?

Aztán hirtelen belémhasít a rémület. Mit beszél nekem itt Gábor? Mit beszél?! Meg kell próbálnom figyelni...

— Marcsi szólj már valamit, ne nézz így rám — kérlek.

— Mit mondjak? — nyögöm ki.

— Kellett valamit tennem, nem tűrhettem tétlenül, kérlek értsd meg!

— Megértem.

— Ha nem a te férjed lenne én akkor is elmentem volna oda... nem akarom elveszíteni a barátságodat, de erről tudnod kell neked is.

— A feleséged és az én férjem — mondom halkán. Nem is kételkedem, egyből elhiszem, hogy igaz. Én ide vagyok bezárva a gyerekekkel és vele, aztán elfogadok tőle mindent, mindent. Már hat éve, hogy robotol mellettem és most amikor végre én is megtanultam főzni, gyerekeket ellátni és... újra tudok közlekedni... akkor lenne vége?

— Mit akarsz tenni? — kérdi nyugodtan. Hangjában semmi izgalom, semmi indulat. Na igen, ő már megszokhatta a gondolatot. — Már megint fogja a kezem.

— Semmit — felelem én is épp olyan nyugodtan, ahogy ő beszélt az előbb. De meg vagyok rémülve. Mi lesz velem? Velünk?

— Te tudtad — mondja vádlón — különben nem vennéd ilyen könnyedén.

— Ki mondta, hogy könnyedén veszem? De meglepődsz bizonyára ha azt mondom, számítottam rá. Úgy magambam, soha ki nem mondva...

— De miért? — értetlenkedik.

— Legyen az az én titkom — felelem és azt kívánom menjen már el, menjen nagyon gyorsan! A férjem megunta az áldozatvállalást, az örökös kötelességet és talán eszébe juthatott, hogy fiatal, egészséges, másképpen is élhetne... borzasztó, de arra hajlok, hogy igazat adjak neki. Egy cseppet sem sajnálom magamat. Az következett be, amit mindig is vártam csak azt

nem tudtam mikor lesz itt az ideje. Nehéz lesz egyedül a gyerekekkel de végülis Péternek köszönhetem, hogy menni fog. A gyomromban kő van, talán mégsem olyan természetes, hiába állítom magamnak, hogy számítottam rá? Hiszen mellettem csak unalom volt az élete és lám, hazudott is, nem mondta el, hogy van valaki...

— Álljunk bosszút! — kiáltja Gábor a fülembe. Nevetek, de azért hallgatom amit mond. — Mi már el is váltunk, de a férjed lelkizik miattad. Ahelyett, hogy hagyott volna dolgozni. Most lenne állásod és neki is könnyebb lenne a szabadulás.

— Nofene! — mondom csodálkozva — te kész tervvel jöttél ide és eddig a terepet szimatoltad, mi?

— Álljunk bosszút — mondja ismét szinte nyersen.

— Oké — felelem halkán, és ha eddig nem sajnáltam magam, most aztán dpulán törnek rám a gyötrő gondolatok. Csak azt kérдем magamtól, miért, miért, miért? Miért csak én vállaljam a nehezét. Egy házasságban minden közös. Péter becsapott, a nő már el is vált, ő meg az időt húzza, hogy kíméljen. Mit kíméljen?! Nyilván lelkiismeretfurdalása van. Hát legyen is! Hát mindent elfelejtett?

— Marcsi, figyelj már, mert mennem kell.

— Figyelek.

— Ne szólj semmit a férjednek. Ha veszekedned kell, találj ki valami mást. Akármit. Így lesz igazán a mienk az utolsó szó.

— Jó.

— Ugye nem szereted?

— Nem hát.

— Gondoltam — könnyebbült meg — mert olyan klasszul állsz hozzá az egész problémához. Félttem, hogy cirkuszolni kezdesz ha megtudod, és milyen szerencsém volt...

— Fantasztikus szerencse. Mikor látlak?

— Hamarosan jelentkezem. — Átfogja a vállamat az előszobában és meg is csókolna ha hagyánám. — Mióta nem hordasz szemüveget? — kérdi még az ajtóban búcsúzóul.

— Ó már hat éve. Nem kell, nincs rá szükségem.

— Tetszel nekem, még jobban, mint amikor az iskolában...

— Na menj! — tolom ki az ajtón. Hogy azután kétségbeessek.

2.

A férjem fel-alá száguldozik a szobában. Egyelőre emészti a hallottakat. Végül levágja magát a fotelba.

— Te megőrültél Marcsi — mondja nyomatékkal — más eset nincs!

— Lehet, hogy megőrültem, de nem bírom tovább elviselni, hogy mindent te csinálj helyettem és ennek jogán mint egy rab úgy élek... Te nekem ne tegyél szívességet, te engem ne kímélj, ne mentesíts semmi alól. Köszönöm, de elég volt!

— Mondtam, hogy megőrültél. Először is már rég elmúltak azok az idők, amikor csak ültél azon nyavalyogva, hogy nem látsz.

— Szóval nyavalyogtam.

— Ne köss belém mindenáron. Igenis nyavalyogtál, de nem állítottam, hogy ok nélkül. Részemről egy percig sem volt áldozat amit tettem. Aztán mindenképp megérte, hiszen most már egyedül is boldogulsz mindennel. És a főztöd! Aki nem ismer, nem is veszi észre rajtad... hogy alig látsz.

— Csak ne vigasztalj! — csattanok fel.

— Ez nem vigasz, így van. Hogy ilyen magaoiztos vagy mindenben ezt nekem köszönheted. Úgy közlekedsz egyedül... be kell látnod, hogy...

— Tudom. Hogy neked köszönhetem. Belátom és éppen ebből volt elegendő! Hogy soha nem a társad voltam, hanem valaki, aki teljesen ki van téve a te kedvednek, hangulatodnak. Mert te látsz. Mindent látsz, amit én sohasem vehtek észre.

— Erről nem tehetek.

— Nem hát, te idomár! Beidomítottad a gyerekeket is és amíg más játszik a mi gyerekeinknek mindig valami dolguk van. Feladatuk. Nálunk a munkában és bármiben a milliméter módszer megy és ez kimerítő!

— Nagyon igazságtalan vagy. És lejjebb a hanggal Marcsi, akármi is történt veled, ezt azonnal hagyd abba! Ha nem lenne minden a helyén te nem találnál meg semmit. Én és a gye-

rekek nagyon jól meglepnének a milliméter-módszer nélkül is — ahogy te nevezed találóan, de ez éppen miattad kötelező.

— Gyűlölöm a pontosságodat, a rendedet, mindig a kötelesség! Így nem lehet élni. Semmi melegség, semmi öröm...

— Beszélj csak, addig én elolvasom az újságot. De megismétlem, nekem melletted semmi nem volt áldozat, hiába vetted abba a konok fedbe. Ezzel a témát lezártam.

— Gyűlöllek — kiáltom és az összes újságot a földre söpröm.

— Taposs is rá, talán megnyugszol.

— Mit érsz a nyugodtságoddal, azzal, hogy semmibe sem veszel amikor melletted mindenki boldogtalan?

Nem válaszol, olvas. Az indulattól remeg a karom.

— És az a nő a munkahelyeden?

— A titkárnőmnek diktálni szoktam, azért kapja a fizetését.

Nem mozdulok és nem is tudom mit mondjak.

— Mit ácsorogsz itt? — néz rám hidegen — inkább törölgetnél le. — Megfogja a karom, hogy odábtoljon.

— Te szadista állat! — sikítom és kirántom a karom a szorításból.

A pofont én kapom. Teljes lesz a csend.

3.

— Marcsikám, itt vagyok — lép az ágyam mellé Gábor — remélem jól vagy, beszéltem az orvossal. Hétfőn hazaenged.

— Mondta nekem is.

— Bocsánatot kell tőled kérnem. Nem tudtam, hogy a szemed, hogy ennyire. Hidd el észre sem lehet venni...

— Mert egy kicsit azért látok és ne gondold, hogy ez bánt engem. Azok az idők már elmúltak. Mindent meg lehet szokni.

— Amikor először mentem el hozzád, emlékszel... tulajdonképpen amiatt van rossz...

— Ne, ne emlegesd és előbb-utóbb minden kiderül.

— Te valóban nem szóltál azóta sem a férjednek, semmit arról, hogy miért válsz el és hogy én...

— Azt akartam, ha menni akar mehessen akadály nélkül. Így azt hiszi én akarok szabadulni és talán sikerül neki... én azt kívánom sikerüljön. Mert nekem így az egész ahogy van nem kell.

Később újra végiggondolok mindent. Azt hiszem helyesen döntöttem. Ha kimegyek a kórházból összecsomagolok és Gáborhoz költözöm a gyerekekkel együtt. Igaz van bennem egy kis félsz, de mégis tennem kell valamit. Teszek is. Péter pedig legyen boldog annyi nehéz év után.

Talán sikerül egy-két hét alatt a súlyomat is visszanyernem. Nagyon megviselt a hazugság, amit önvédelemből vállaltam. Mindenki elhitte, hogy könnyedén veszem ami történt, hogy én akarok válni Gábor miatt.

Nem akarok Péterre gondolni, amikor megmondtam neki, hogy elhagyom, úgy nézett rám, hogy hirtelen el is felejtettem, hogy ő volt az aki elárult engem.

4.

Akkor akartam lebonyolítani a költözésünket, amikor Péter éppen külföldre készült. Jó alkalom lesz és zökkenőmentes. Aznap telefonon kestem Gábort a munkahelyén. Nem találtam benn, gondoltam felugrok hozzá és ott várom meg.

Már az előszobában meghallottam a hangos nevetgélést.

— Ügyes voltál Gabika, ezt meg kell hagyni — mondta a nő.

— Nem volt könnyű, de sokat segített, hogy én Marcsit valóban szeretem. Pár hónapja még magam sem hittem volna...

— Pedig csak leckéztetni akartam azt a vak tyukot — nevet a nő.

— Hogy érted ezt Zsuzsa!

— Ugyan, kisfiam, nekem semmi közöm a főnökhöz. Olyan mint egy jéghegy. Csak a vállalatnál mindenki sajnálja, hogy a felesége miatt minden földi jóból kimarad. Gondoltam megijesztem egy kicsit ahölgyet, na meg a főnöknek is befűtünk...

— Hogy lehetsz ennyire aljas!

— De te is az vagy szívem, vállaltad a megcsalt férj szerepét. Az alakítás tökéletes volt! Vastaps.

— Átráztál — kiáltja Gábor — én hittem neked, hogy te meg a főnök én Marcsit szeretem, el akarom venni . . . Ūristen, végem van! Zsuzsa hát semmi eszed, semmi?

Óvatosan megyek ki a lakásból, mint ahogy jöttem. Rohanok haza. Az úttesten arra gondolok vagy elüt valami vagy nem. Érzéssel kell átmenni és semmi baj!

Péter éppen csomagol. Én is odalépek a lezárt bőröndjeimhez, aztán kezdem kiszórni a rengeteg holmit. Szórtam csak egyre szanaszéjjel. Később Péter is segített.

Hajnalgig tartott mire minden helyére került a szekrénybe. Amikor a mesém végére értem Péter sápadtan hallgatott.

— Lehet, hogy jó vicc volt, de a poén nem jött be szerencsére.

— Dehogynem, hiszen mi most azon neveztünk! — feleltem boldogan.

Últünk csendben, kissé kimerülten. Egyetlen akna sem robbant. Talán volt tanulság is, amit mindketten megjegyeztünk, ezen még gondolkodni kell.

VAK KÖLTŐK VERSEI

SEMSEYNÉ LEGEZA ILONA

Fiam, Fiam

Szép vagy fiam
nálam jobb szemesgyermek
amit lehet, azt elgörgetem utadból,
elseprem a szemetet,
s a Bőrharapó Fordulóknál jelen leszek;
indulataimra szerelem — ha úgy jobb —
a fékeket: (zűmmögöm mézzé a mérgeket
amelyek majd ajkamra gyülemlenek)

valahol a Homokbuckán
meglehet a Hegygerincen
számodra is Egyéb terem

szín, vonal, szó,

— mivel tutulsz a FELESLEG ellen
az nem érdekel
dolgom, hogy el ne lepjen a KÖRÍTÉS máris:
a semmi átka (ez lehet,
ha nem nyeslek, nem nevellek)

kinek vagy Édesfája, Egyetlen Ága
az nem szánhat kísérletre (nem vagy
ezeregy egyedem)
mert az emberpalánták megismételhetetlenek

karó, madzag, kékkő, permetlé,
(ómódi olló maradok)

s tán bánod majd, hogy miért nem voltam
számodra újabb, egyebebb
maradnak neked is EGYEBEK

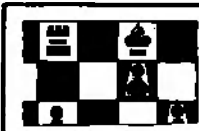
a Homokbuckán, a Hegygerincen
tutulhatsz a FELESLEG ellen
csak juss odáig az érdekel!

Felhívás szavalóversenyre

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége 1981-ben tagjai részére szavalóversenyt rendez az alábbi feltételekkel:

1. A versenyzők egy kötelező és egy szabadon választott verssel készüljenek fel.
2. A kötelező verset a jelentkezők tetszés szerint választhatják Szabó Lőrinc: Semmiért egészen vagy József Attila: Thomas Mann üdvözlése című költeményei közül.
3. Az előadásra kerülő másik költeményt szabadon választhatják a magyar- vagy a világirodalom alkotásaiból.
4. A jelentkezési határidő: 1981. november 14.
5. A jelentkezéskor kérjük, közöljék az előadásra kerülő művek szerzőit és címeit.
6. A versenyzők kérésére megküldjük részükre Braille-írásban a kötelező verseket.
7. A verseny időpontjáról és helyéről a jelentkezőket értesítjük. Előreláthatólag a szavalóversenyt decemberben rendezzük meg a szövetség budapesti székházában.
8. A zsűri döntése alapján az első három helyezést elért szavalókat díjazzuk.
9. A szövetség fenntartja azon jogát, hogy hat főnél kevesebb jelentkező esetén a versenyt nem rendez meg.

Vándor Tamás

DOSEK LAJOSNÉ:

Beszámoló a Vakok II. Európa Bajnokságán való részvételről

A NSZK-beli Fuldában 1981. augusztus 16—23. között került sor a Vakok II. Európa Bajnokságára könnyűatlétikában, Roll-Ball játékban és úszásban, melyen a magyar látássérültek teljes csapattal képviselték magukat.

Mielőtt a részletekre rátérnék, köszönetet mondok mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy részt vehettünk ezeken a sportjátékokon; az OTSH és a Sportkör vezetőinek, akik az anyagi és technikai feltételeket biztosították a felkészüléshez és a részvételhez. Köszönetet mondok dr. Méhes Józsefnek a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthona igazgatójának az eddigi segítségért és kérjük, hogy a továbbiakban az iskolai sportfoglalkozások szorgalmazásával mozgassa elő az utánpótlás nevelését. Dicséret illeti atlétáinkat, hogy a felkészülés időszakában a heti két edzés mellett vállalták a heti harmadik edzést is az eredményes nemzetközi szereplés érdekében — túrték idehaza és odakint az időjárás szélségeit.

Engedjenek meg még egy visszaemlékezést dr. Ilovay Sándor, volt kollégámra, akivel az ötvenes években együtt tanítottam az iskolában és nagy része volt az iskolai versenyek megszervezésében, elindításában. Ő már ekkor látta a későbbi évek nagy lehetőségeit és 1957-ben a Vakok Szövetsége keretén belül megalakította az atlétikai szakosztályt volt tanítványaival.

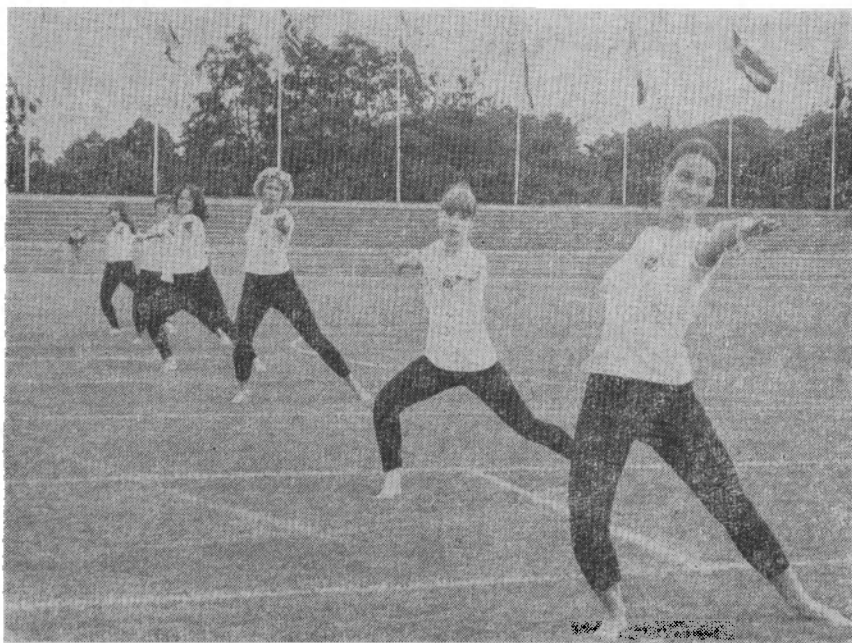
Sándor bácsi egyszer azt mondta nekem: „kollégánő, maga még megéri azt az időt, amikor a vakok versenyei világméretűek lesznek, és akkor már a folyamatot nem lehet megállítani.” És ime jóslatai volóra váltak.

A felkészülési időszakban igen sok gondot fordítottunk a fiatal „A”

(vak) csoportos versenyzők felkészítésére. Rév Miklósné, aki hathetes kislfia mellől kezdte el újra az edzést, a számára új diszkoszvetésre készült fel, amiben a 9., távolugrásban a 14. és 60 m-es futásban 19. lett. Babics Zsuzsa gerelyhajításban 9. lett. Távolugrásban ugyan bekerült az elődöntőbe, de a döntőbe már nem sikerült beverekednie magát. 60 m-es futásban a 24. helyen végzett.

Pintér Mária nagyon készült kedvenc számára, a diszkoszvetésre. Itthoni eredményei alapján akár győzhetett volna is, de az esőre forduló idő megakadályozta képességei teljes kibontakoztatásában és végül meg kellett elégednie a 7. hellyel, melyvel 2 pontot szerzett a csapat számára.

A fiúk „A” csapatában a két fiatal versenyző közül Galambos József

Régi csúcstartóink alkották a női „B” (gyengénlátó) csapatot. Németh Lászlóné a 400 m-es síkfutásban 18., súlylökésben a 19. helyen végzett, de az 1500 m-en sikerült a pontot érő 8. helyet elcsípnie.

Tóth Istvánné érettségi vizsga és két gyermek mellől jött el újra versenyezni. Távolugrásban nem került elődöntőbe. Gyermekegondozástól megerősödve a diszkoszvetésben és súlylökésben vártunk tőle jó szereplést, ahol az előbbieken 6., az utóbbiban 9. lett.

a szorgalmasabb, Szabó András a tehetségesebb, de nehezen aktívizálható versenyző, aki a Roll-Ball csapat legjobb kapusaként két atlétikai versenyszáma után állandó tagja lett a Roll-Ball csapatnak. A 100 méteres futásnál sajnós a jó bemelegítés kárbavesztett, mert az előttük induló egyik versenyző óvása miatt a kelletténél több idő telt el és így a start idejére lemerevedtek, így a 33 induló versenyében Szabó a 16., Galambos a 19. helyet szerezte meg. Szabó András a Roll-Ball meccsek

miatt érzett aggodalma és verseny-láza a távolugrásban is megakadályozta hazai eredményeinek elérésében. Ha megfelelő versenyrutinra tesz szert, klasszis versenyzővé válhat.

Galambos József egyre növelte ugrásait és 5,04 m-rel az elődöntőbe került. A döntőre pénteken délután került sor, egyidőben a Roll-Ball döntővel, s amikor a hangosbeszélő közölte a stadionban a magyarok győzelmét, Jósikára ez rendkívül lelkesítőleg hatott és egyéni csúcsával, 5,15 m-rel 8. lett.

400 m-en Markó Mihály vezetésével nem volt elég energiája a táv egyenletes megtételére, az utolsó távon lassítani kényszerült.

Németh László viszont túl nagy erőfeszítéssel, görcsös akarással, igen erős irammal kezdett, mintha csak 200 m lenne a táv; ezt az erős kezdeti iramot az utolsó 100 m-en már nem bírta és tántorgó futással kényszerült befejezni, így a várt siker mindkét esetben elmaradt. Németh László pénteken délelőtt a hármassugrásban elődöntőbe került, 13 órákor pedig az 1500 m-es síkfutásban indult és erejét most már jól beosztva, a 8. legjobb időt futotta. Mivel a két döntő szombaton fordított sorrendben zajlott le, az 1500-at kihagyta és a hármassugrásra koncentrálna az előkelő 5. helyen végzett, gerelyhajításban 9. lett.

Néhány szót a „B” csoport tagjairól: Csák József, aki ugyan szorgalmasan készült, de a 100 m-es síkfutásban nem került döntőbe, a közép-futam után kiesett. 400 m-en a későbbi győztes Landos Jerzyvel futott az elődöntőben és az egyéni csúcs is kevés volt a négyes döntőbe jutáshoz; az ötödik legjobb idővel lemaradt. A magasugrásban elmaradt hazai eredményeitől.

Oláh József rutinja és alapos felkészültsége meghozta a sikert. A magasugrásban 166 cm-rel 3. helyezést érte el és ezzel dobogóra került. Másnap a hármassugrásnál előző napi sikerén fellelkesülve jó kedvvel és magabiztosan ugrott. 11,94 m-rel az ötödik helyen bekerült a döntőbe. Szombaton reggel 12,54 m-es ugrásával hamar a 3. helyre került; a negyedik sorozatban megelőzte 12,68 m-es ugrásával, de Jóska képes volt az ötödik sorozatban az ugrás utolsó, repülési fázisát meghosszabbítani, majd a 6. sorozatban 12,99 m-t ugrott. Így itt is új magyar csúcsot állított fel és bronzérmét szerzett. A távolugrásban indiszponáltan versenyzett, 5,79 m-es ugrásával mélyen képességei alatt szerepelt.

Végül a dobókról a fő pontszerzőkről, akiknek ezúttal ugyan nem sikerült feljutni a dobogóra, pedig nem sok választotta el ettől őket. Tóth István edzővel szorgalmasan készültek. Tóth Péter a döntőbe kerülve 10,52 m-es dobásával az 5. helyen végzett, a diszkoszdobás kevéssé sikerült, 16. lett. Hegedüs Béla mindhárom dobószámában éremesélyesként utazott ki; diszkoszvetésben és gerelyhajításban 5., súlylökésben 7. helyet szerzett.

A „B” csoportban Czuth Gábor dagadt bokával állt rajthoz, el is maradt legjobb eredményeitől. Gerelyhajításban a döntőbe kerülve 41,62 m-rel 6. lett. Súlylökésben 10,29 m-rel került a döntőbe, itt 10,69 m-re javított és ezzel 7. helyen végzett, ugyanezt a helyezést érte el diszkoszvetésben is.

Voján István 3000 m-en nagyon tisztelte a rutinos északi ellenfeleit. A tetejében futás közben még húzó-dást is kapott és 17.-ként ért célba.

Szólni kell egyetlen úszóversenyzőnkéről Buczkó Andrásról. A 100 m-es mellúszásban 13 versenyző közül 8.-ként jutott célba. Ez az eredmény az ő közel harminc évével az akarat-erő diadala! Két éve Nagyvárad

Zoltán edző önzetlen segítségével, fanatikus elszántsággal készült erre a versenyre — de ezzel a korról magasabb helyezést elérni lehetetlenség. Szorgalma és sport iránti szeretete minden fiatalnak példaképpé szolgálhat.

A három sportágban a 24 európai ország a következőképpen osztozott az érmeiken:

	A.	E.	B.	Össz.
1. Szovjetunió	23	11	5	39
2. Svédország	8	5	3	16
3. Lengyelorsz.	5	4	5	14
4. Nagy Britannia	3	3	4	10
5. Finnország	2	1	3	6
6. Olaszország	2	—	—	2
7. NSZK	1	10	6	17
8. Franciaország	1	2	—	3
9. Hollandia	1	1	3	5
10. Norvégia	1	1	—	2
11. Magyarország	1	—	2	3
12. Jugoszlávia	1	—	—	1
13. NDK	—	3	3	6
14. Bulgária	—	2	2	4
15. Spanyolorsz.	—	2	1	3
16. Belgium	—	1	2	3

	A.	E.	B.	Össz.
17. Csehszlovákia	—	1	1	2
18. Írország	—	1	1	2
19. Dánia	—	1	—	1
20. Ausztria	—	—	2	2
21. Románia	—	—	1	1
22. Görögország	—	—	—	—
Izrael	—	—	—	—
Svájc	—	—	—	—

Magánszorgalomból összeállítottuk az atlétikai versenyszámok nem hivatalos ponttáblázatát is. Az első helyért adott 10, a második helyért 8, a harmadikért 7 stb. pont alapján a rangsor a következő:

1. Szovjetunió	258
2. Lengyelország	161
3. NSZK	160
4. Finnország	72
5. Anglia	59
6. NDK	56
7. Magyarország	53
8. Norvégia	52
9. Svédország	49
10. Spanyolország	40
11. Bulgária	39
12. Ausztria	34
13. Hollandia	33
14. Belgium	30
15. Írország	29
16. Jugoszlávia	29
17. Olaszország	28
18. Csehszlovákia	24
19. Románia	20
20. Franciaország	6
21. Dánia	2
22. Görögország	2
23. Izrael	2
24. Svájc	2

Pontszerzőink:

Oláh József	14
Czuth Gábor	7
Németh László	5
Tóth Istvánné	3
Galambos József	1
Hegedüs Béla	10
Csák József	6
Tóth Péter	4
Pintér Mária	2
Németh Lászlóné	1

Beszámolómat a város szívélyes vendéglátásának ismertetésével fejezem be, amit az egyik szervező így fejezett ki: „Mi fuldaiak csak nyertünk e versenyek megrendezésével, nemcsak egy új tornatermet és versenyszodát, meg a stadion tartán borítását, de nyertünk azzal is, hogy gyermekeink és mi felnőttek valamennyien láttuk a vak ifjúság magas színvonalú versenyait, küzdeni-tudását, lelkesedését a sportban”.

KUMINKA GYÖRGYNE

„Hass, alkoss, gyarapíts!”

Kölcsey szavait idézve e jelmondat szellemében kezdjük el az idei, 1981/82-es úttörőévet. Mit jelent ez úttörőink és kisdobosaink számára?

Hatni kell egymásra és önmagunkra, közösségünkre és környezetünkre, viselkedésünkre és szokásaink alakulására. Fontos, hogy a kisdobos és úttörőélet törvényei szerint éljünk, tanuljunk, készüljünk a felnőtt életre.

Alkotni kell. Az úttörőközösségek és tagjai közvetlenül tanulják meg becsülni a munkát, az alkotó embert, az értékek teremtésének és védelmének fontosságát és örömet. Kapjon mind nagyobb teret és elismerést a kez ügyességet, fantáziát fejlesztő, kétkezi tevékenység, a szellemi teremtő-alkotó munka, a készségek és képességek fejlesztése.

Gyarapítani kell a gyerekek segítő közreműködésével az iskola és az úttörőcsapat berendezéseit és felszereléseit, óvni az értékeket.

A kapcsolatok gyarapítása is cél, építsék tovább a három nemzedék barátságát és együttműködését.

sport

Ezt bizonyította Fulda város a záró esten, melynek egyik jelszavát így fogalmazták meg: „Egy százalék segítség többet ér, mint száz százalék szánakozás”.

Ezt a segítséget várjuk most az OTSH vezetőitől, amikor a Rokkantak Nemzetközi Évében megalakult a Vakok Nemzetközi Sportszervezete. Kérjük, tegyék lehetővé belépésünket e szervezetbe, hogy tovább tarthassuk a kapcsolatot a versenyek révén a világ vak ifjúságával.

Roll-Ball csapatunk sikeres szerepléséről legközelebbi számunkban hosszabb írást teszünk közzé.

Mozgalmi munkánk továbbra is 4 tevékenységcsoportban érvényesül:

1. közéleti, politikai gyakorlat;
2. megismerő, tanulást segítő tevékenység, művelődés;
3. rendszeres közhasznú és időszakos termelőmunka;
4. sport, természetjárás, játék.

Ezeket figyelembe véve a konkrét munkatervet beleépítve egész évben folyamatosan valósítjuk meg.

Kiemelt feladataink lesznek az idén:

1. Figyelmet fordítunk a KISZ X. kongresszusának határozataiból adódó feladatokra.

2. Készülünk a KISZ megalakulásának 25. évfordulójára.

3. A Kilián-körök hatékony munkája során az év végén felvehetők KISZ-tagnak az ott végzett tanulók.

4. Az Országos Tanács javaslata alapján nagyobb gondot fordítunk a 7–8. osztályos úttörők programjának kialakítására, hogy a 13–14 éves gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodva, a kisebb úttörőktől eltérő módon, speciális tartalommal és formában szervezzük meg.

Részletes programot még nem dolgozott ki csapatunk vezetősége, de mire itt az őszi, egész konkrét feladatokkal állunk elétek!

Akinek van még javaslata, kérjük közölje az úttörőtanács illetve a csapatvezetőség tagjaival, hogy a jó ötleteket beépíthessük munkatervünkbe. Annyit azért előljáróban mondhatunk, hogy hagyományos megmozdulásainkat az idén is megtartjuk. Vagyis: csapatzászló ünnepén indítjuk nívatalosan az új mozgalmi

évet. Az őszi folyamán kirándulást, sportversenyeket és tanulmányi versenyeket szeretnénk lebonyolítani. November 7-én ünnepélyes csapatgyűlést, december 6-án pedig Téliapó ünnepélyt rendezünk.

Januárban immár hagyományosan — kétnapos „Ki mit tud?” következő csapat szinten, ahonnan a legjobbak eljutnak a kerületi vetélkedőkre, és a nevelőotthonok közötti versenyekre.

Folyamatos lesz a Kilián-kör, és a házi továbbképző tanfolyamok vezetése.

Nem felejtkezünk el március 15. és március 21. méltó megünnepléséről sem. Az idén is hirdetünk a gyengénlátó pajtásaink számára rajzversenyt, valamint megemlékezünk Lenin és Tancsics születésnapjáról. Közben folyamatosan készülünk a próbázással egybekötött akadályversenyre, amelyre májusban kerül sor. Folyik a kisdobosok és úttörők előkészítése az avatásra.

A gyermeknapra úttörő majálist javasol az Országos Úttörőtanács.

Az olvasottakból kitűnik, hogy idén is — az előzőekhez hasonlóan — szép, izgalmas, feladatokban gazdag úttörőév vár rátok!

Minden pajtásnak és úttörővezetőnek erőt, egészséget kívánok!

Tehát: „Hass, alkoss, gyarapíts!”

Erre biztat, ösztönöz, buzdít a Magyar Úttörők Szövetsége, a társadalmában pedig ehhez adott a lehetőség. Akkor rajta hát:

Előre!

FÉNYI ENDRÉNÉ
csapatvezető

Örömmel tájékoztatjuk zenét tanuló fiatal sorstársainkat, hogy a zeneiskola alsó tagozatos osztályainak elvégzése után a zongora tanszakon az idei tanévtől kezdve lehetőség nyílik a továbbtanulásra az un. továbbképző osztályokban. Jelentkezni lehet Németh Tamás zongoratanárnál a Budapesti Május 1. út 9-15 sz. alatti általános iskolában.

*

Magányos, gyermektelen, 2300 forint nyugdíjjal, valamint távfűtéses komfortos lakással rendelkező, nemlátó özvegyasszony férjet vagy élettársat keres (64-72 év között), akivel magányát megosztaná.

Leveleket „Remény” jelígre kér a szerkesztőségbe.

Értesítjük a Hangoskönyvtár olvasóit, hogy 1981. szeptember 7-től könyvtárunkban az eddigi kedd helyett hétfőn tartunk kölcsönzési napot a könyvtárvezető tanulmányai miatt.

A többi kölcsönzési napok változatlanok maradnak.

*

60 éves, egészséges, látó, vidéken 3 szobás komfortos saját házában élő, 3800 Ft nyugdíjjal rendelkező özvegy pedagógusnő értelmiségi gyengénlátónak hűséges gondozója, élettársa lenne.

Cím: Özv. Tamás Lászlóné, Harta, Dózsa György út 64., 6326.

44 éves, 167 cm magas, sötétbarna hajú férfi, aki látását teljesen elvesztette, ez úton keresi 30-40 év közötti sorstársnők ismeretségét; kölcsönös megértés esetén házasság.

Válaszleveleket „Lakás megoldható” jelígre kér a szerkesztőségbe.

*

Keresek pontírású kiadásban megjelent teljes eszperantó nyelvkönyvet; Címem: Lucza Béla, Szombathely, Parragvári u. 15. C/1. 9700.

*

27 éves, gyengénlátó, lakással rendelkező férfi vagyok, házasság céljából megismerkednék korban hozzám illő leánnyal, aki jóban, rosszban egyaránt megértésre vágyik és szövetségünk tagja.

A leveleket „Jóban és rosszban egyaránt megértésre vágyom” jelígre kérek a szerkesztőségbe.

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTO: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

81 4396 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

